

Şabat Hagadol שבת הגדול [anul 5780]

Sabatul acesta care vine și care este şabatul dinainte de Pesah se numește Şabat Hagadol. De obicei de Şabatul acesta rabinul comunității ține *Draşa* (predică) specială, adică cel mai mare din comunitate *hagadol*, predică halachot de Pesah. Aşkenazim obișnuiesc să citească părți din *Hagada şel Pesah*, ca să se pregătească pentru noaptea de Seder.

Substantivul Şabat este de obicei substantiv feminin, dar există și unele cazuri în care este masculin. În expresia Şabat Hagadol, Şabat este substantiv masculin și nu feminin.

În rândurile următoare vom explica de ce Şabatul acesta se numește Şabat Hagadol și, întrucât fiecare explicație se leagă de anumite întâmplări istorice semnificative, vom prezenta obiceiuri și ritualuri specifice acestei zile.

La întrebarea cu privire la numele Şabatului pot fi luate în discuție mai multe răspunsuri, dar cel mai obișnuit răspuns este următorul: în Şabatul acesta, spre deosebire de cele patru Şabat-uri cu parşiot speciale, nu se citește o pericopă specială, ci o Haftara specială. Această Haftara este de la sfârșitul cărții profetului Maleahi, care este în fond ultima profeție din cărțile de Profeti și se încheie cu versetul (4:5): „Iată Eu vi-l trimit pe profetul Eliyahu/Ilie înainte de a veni ziua lui Adonai cea mare și înfricoșătoare”. Din cauza că în Şabatul acesta textul care se citește vorbește despre Iom Hagadol (ziua cea mare), Şabatul acesta se numește Şabat Hagadol.

În Haftara se fac multe indicii la Pesahul care se apropie. Prima este despre donații de zeciuială *maaser* מַעֲשֵׂר. Când Bnei Israel, fii lui Israel, aduc donații, ei sunt binecuvântați. Și în Haftara ne spune profetul (Maleahi 3:10):

„Aduceți toată zeciuiala în casa visteriei și va fi hrană în casa mea, puneți-mă la încercare prin aceasta, a zis Adonai al oștirilor, dacă nu vă voi deschide zăgazurile cerurilor și nu voi turna (goli) peste voi binecuvântare fără capăt.”

Noi știm că în ajun de Pesah se fac lichidări de zeciuiele și de aceea este cât se poate de clar că versetul „Aduceți toată zeciuiala în casa visteriei” este o pregătire pentru Pesah.

În afară de aceasta, Sederul este sărbătoarea cea mai legată de familie dintre toate sărbătorile. Tatăl este obligat să îndeplinească mițva *vehigadta levincha* „Și să istoricești fiului tău” (Exod 13:8) וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ. Și Haftara noastră se termină cu rolul lui Eliyahu Hanavi/Profetul Ilie „Și el (Ilie) va întoarce inima părinților către copii și inima copiilor către părinții lor” (Maleahi 4:6) וְהָשִׁיב לִב-אֲבוֹת עַל-בְּנִים, וְלִב בְּנִים עַל-אֲבוֹתָם, verset care este potrivit să-l spunem în ajunul nopții de Seder.

O altă explicație spune că numele vine de la faptul că cel mai mare din comunitate, adică *Hagadol*, dă o draşa (predică) lungă de ziua asta. Este scris că draşaua era atât de lungă, încât se termina la mijlocul zilei, și din cauza aceasta li se părea oamenilor că însuși Şabatul este cel mai mare, Hagadol.

Printre aşkenazim mai circulă și o altă explicație. Rași amestecă numele acesta cu Şabatul dinaintea ieșirii din Egipt. Bnei Israel au primit poruncă divină ca, de zece Nisan, să ia un *תַּמִּים* *psi* (mielușel) se *tamim*, și să-l păstreze până în 14 Nisan pentru jertfa de Pesah. Data de 10 Nisan a căzut în anul acela, al ieșirii din Egipt, de Şabat. Egiptenii au încercat să-i lovească pe evrei, dar nu au reușit. În amintirea acestei minuni care s-a soldat cu salvarea evreilor a primit Şabatul despre care vorbim numele de Hagadol. Această versiune, a lui Rași, pe care el o

consemnează în Sefer HaPardes care îi este atribuită lui, mai apare și în Tosfot (Completări la Talmud), tractatul Șabat 87:b.

Sunt și comentatori care au explicat proveniența numelui, referindu-se la un obicei pe care îl aveau așkenazim de a se pregăti pentru Seder. Este vorba despre faptul că aceștia, în Șabat, înainte de Seder, citeau Hagada de la cuvintele *avadim hayinu* עַבְדֵינוּ הַיְינוּ „Am fost robi” până la *lechaper al col avonotenu* לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ „Pentru iertarea păcatelor noastre”. Din această cauza Șabatul acesta se numea Șabat Hagada, dar cu anii, numele s-a încurcat și a devenit Șabat Hagadol. Ideea aceasta o găsim la Tosfot la tractatul Pesahim pe care le-a scris Rabia (Rabi Eliezer Ben Yoel Halevi, secolul 12). Dar explicația aceasta credem că nu are o bază solidă.

Enumerarea nu ar fi completă dacă nu i-am aminti și pe cei care susțin că, după Șabatul acesta, vine primul Yom Tov de Pesah, care după tradiția înțelepților se numește și „Șabat să numărați”, după Levitic 23:15 unde scrie „Și să numărați din următoarea zi după Șabat”. Asta spre deosebire de saduchei, care au negat tradiția înțelepților spunând că Șabat acolo se referă la ziua de Șabat însuși, adică la Șabatul care vine după ziua de Pesah, dacă ea cade în timpul săptămânii (ca la creștini). Din cauza aceasta Șabatul înainte de Pesah se numește Hagadol, adică cel mare, fiindcă, după aceea, mai vine un Șabat mai mic, care este un Șabat obișnuit ca oricare alt Șabat.

Toate aceste explicații și multe altele au fost adunate de Șmuel Pinhas Gelbard în cartea lui „Comoara rațiunii obiceiurilor”.

La final să consemnăm că, dacă o tradiție comportă mai multe explicații, iar originea ei nu este întotdeauna clară și foarte exact datată, ceea ce ne rămâne totdeauna este farmecul descrierii sale, trăirea mai mult sau mai puțin intensă a evenimentelor și, de ce nu, bucuria descifrării unor paradoxuri interesante.

Șabat Hagadol - O zi de sărbătoare care nu se mai sărbătorește și o zi de Șabat obișnuită, care a devenit o zi festivă [anul 5779]

Săptămâna aceasta vom consemna două date care urmează un traseu mai puțin așteptat. Ambele sunt foarte apropiate și, uneori, chiar cad în aceeași zi. Soarta lor, în tradiția evreiască, este, însă, complet diferită. Este vorba despre ziua de 10 Nisan, cu patru zile înainte de Pesah și de sâmbăta care cade înainte de Pesah, numită Șabat Hagadol, și care poate fi aceeași dată cu 10 Nisan ori o altă zi, cum se întâmplă chiar în acest an, când 10 Nisan cade luni, deci la două zile după Șabat.

Asara (10) BeNisan

Lunea viitoare va fi această dată, în care s-a întâmplat un lucru semnificativ pentru istoria poporului evreu: în această zi, după 40 de ani de părăsire în pustiu, Bnei Israel, poporul lui Israel, condus de Iosua Bin-Nun a intrat în Eretz Israel: "Și poporul s-a suit din Iordan în ziua a zecea a lunii întâi și s-au oprit la Ghilgal, la capătul de est al Ierihonului" (Iosua 4:19).

Apele Iordanului s-au uscat după cum se uscaseră și apele Mării Roșii cu 40 de ani înainte. Amintirea acestei minuni se află pe stâncile care au rămas în Yarden, după cum ne spune chiar Yehoșua: "Veți face cunoscut fiilor voștri zicând: Israel a trecut pe uscat acest Yarden (Iordanul) pe care l-a secăt Adonai ... pentru ca să cunoască toate popoarele pământului mâna Domnului, cât de puternică este ea" (Iosua 4:22-24) Faptul acesta ne este amintit și într-o brăită (vezi semnificația care se găsește în categoria "termeni").

Întrebarea care se naște inevitabil: de ce să ne preocupe o amintire despre minunea care a avut loc și nu despre evenimentul intrării în țară? De ce nu a rămas și o amintire în cinstea zilei intrării în țara promisă? Nu era de cuviință ca această zi să fie sărbătorită atât pe vremea lor, cât și în zilele noastre? Acestei întrebări i se pot da două răspunsuri.

Primul răspuns este că intrarea în țară este începutul unui proces istoric, care are ca finalitate transpunerea completă în fapt a lucrării Domnului, incluzând deopotrivă monarhia, Sanhedrinul și Templul. În Talmud, tractatul Sanhedrin 20:b, scrie: "Tanya: Rabi Iose spune: Israel au fost porunciți să împlinescă trei mițvot când au intrat și anume: să-și pună rege, să elimine amintirea lui Amalek și să-și construiască Templul". În continuare ni se spune că asta este ordinea în care trebuie făcută. De aici rezultă că nu se sărbătorește nimic dacă nu este ceva pe deplin finalizat! Și ca dovadă, inaugurarea Templului au sărbătorit-o cu mare lux și splendoare, după cum ne este povestit în 1Regi, cap. 8.

Al doilea răspuns ne este dat de câțiva comentatori. Noi nu sărbătorim niciodată zile de bucurie pentru victoria asupra dușmanilor noștri, așa cum citim în Proverbe 24:17: "Nu te bucura când cade vrăjmașul tău" *בנפל אויבך אל תשמח*. Noi sărbătorim numai zile în care Hakadosh Baruch Hu ne-a salvat din mâinile răufăcătorilor. Din cauza asta, de Pesah, nu ne amintim că Domnul i-a judecat necruțător pe adversarii *עשה בהם שפיטם*, sau că a lovit Egiptul. Noi sărbătorim doar faptul că Dumnezeu ne-a scos din Egipt. La fel sunt semnificate și Purim și Hanuca. Așa că și intrarea în țară nu este o pretinsă, dar iluzorie dispariție a oricăror probleme, ci este începutul unei noi pagini de istorie, cu alte dificultăți și probleme.

Cu toate că acea zi nu este decretată în calitate de sărbătoare, există o posibilitate ca înțelepții noștri să ne fi lăsat o indicație cu privire la ziua aceasta și o asemenea indicație o reprezintă povestea semnificației zilei de Șabat dinaintea de Pesah, numită și Șabat Hagadol.

Șabat Hagadol

Despre originea acestui nume stă scris în Șulhan Aruch, Tur Orah Haiim, siman 130: "Șabatul dinaintea de Pesah este numit Șabat Hagadol, pricina fiind că în ziua aceasta s-a întâmplat o mare minune, când Pesahul (carnea pentru jertfă) în Egipt a fost pregătit din data de zece, după cum scrie "În a zecea zi a lunii acesteia să-și ia fiecare un miel, după casa părintească, un miel pentru o casă" (Exod 12:3). Sărbătoarea de Pesah atunci, când au ieșit din Egipt a fost Joi 15 Nisan, după cum scrie în "Seder Olam, cap. 95". Cu alte cuvinte data de zece a lunii Nisan era Șabat înainte de Pesah. Atunci fiecare și-a luat mielul să-l pregătească pentru Pesah și l-a legat de pat. I-au întrebat egiptenii pentru ce este mielul, iar ei le-au răspuns: ca să-l sacrificăm de Pesah după mițvat (porunca) Domnului. Egiptenii au rămas înfometați fiindcă evreii le-au sacrificat animalele care erau zei pentru ei (și mieii erau printre zei) și nu au putut să le ia mieii să-i mănânce. Așa că nu s-au atins de miei care au rămas la evrei pentru jertfa de Pesah. Aceasta este minunea care s-a petrecut, și anume jertfa necesară pentru Pesah dinaintea începerii exodului le-a rămas la dispoziție. Din cauza asta acest Șabat este numit drept Șabat Hagadol.

Înțelepții și comentatorii au mai adăugat multe alte semnificații acestui nume, dar nu ne vom ocupa de ele de data asta. Doar pe baza a ceea ce am scris mai sus, putem adăuga, totuși, că, exact după 40 de ani după ce Bnei

Israel au fost porunciți să prepare jertfa de Pesah în această zi, ei au intrat în țară. Bineînțeles că există o legătură între cele două evenimente. În ziua aceasta începe *geula* גאולה, eliberarea, fiindcă putem spune că este pentru prima oară când evreii acționează în mod deliberat, voluntar pentru ea. În ziua aceasta se termină ieșirea din Egipt și în aceeași zi are loc intrarea în țara promisă. Așa comentează Talmudul în tractatul Avoda Zara 5:b scrierile din Deteronom 29:4-5: "Și Domnul nu v-a dat inimă să știți și ochi să vedeți și urechi să auziți, până în ziua aceasta. Și v-am dus patruzeci de ani prin pustiu ... ca să știți că eu sunt Adonai Eloheichem, al vostru". Marele înțelept Raba רבה (Raba Bar Nachmani, sec. 3-4 e.n., Talmudist din amoraim, șeful renumitei școli de yeșiva din Pompedita, Babilon) spune acolo, în Talmud, că numai târziu, în acest an, au înțeles Bnei Israel spusele lui Moise. Din asta rezultă, deci, că în acea zi, de 10 Nisan, au înțeles evreii ce au fost porunciți să facă de Șabat Hagadol cu 40 de ani înainte.

Cu alte cuvinte, tuturor evenimentelor pe care se bazează denumirea acestei zi ca Șabat Hagadol, le mai putem adăuga unul și anume intrarea în Ereț Israel și începerea vieții unui popor pe un teritoriu al lui, care în curând va deveni și un stat al lui.

Șabat Hazon - Un Șabat de pregătire spirituală pentru 9 Av שבת חזון [anul 5784]

Șabat Hazon (viziune) este Șabatul dinaintea zilei de 9 Av, ziua distrugerii celor două Temple. Numele îi vine de la primul cuvânt al haftaraei din acest Șabat, din cartea lui Isaia cap.1. Versetul 1 începe „viziunea lui Isaia”. În acest Șabat, spre deosebire de Șabat HaGadol sau de Șabat Șuva, întotdeauna se citește aceeași pericopă, Devarim și aceeași haftara, Isaia cap.1, versetele 1-27 (la Așkenazi). Aceasta este cea de a treia și ultima din cele trei haftarot de nenorocire de *poranuta* דפורעותא.

Acest Șabat cade spre sfârșitul celor trei săptămâni de „strâmtorare”, după el regulile de doliu fiind cele mai aspre. De obicei, de Șabat, este interzis doliul, iar persoanele care stau *șiva* שבעה trebuie să întrerupă ritualul și să-l reia după ieșirea din Șabat. De Șabat Hazon, așkenazii obișnuiau să nu-și schimbe hainele din cele de zi de zi în cele festive de Șabat. Astăzi, majoritatea s-au lepădat de acest obicei și îmbracă veșminte festive.

În citirea Torei în acest Șabat sunt unele semnale de doliu. De obicei, pe 9 Av la citirea cărții de Lamentații, cartea se citește cu o intonație melodică diferită de ceea ce se citește pericopa săptămânii. De Șabat Hazon, versetul din Deuteronom 1:12, care începe cu cuvântul *eicha* איכה, care este și primul cuvânt din Lamentații și chiar și numele cărții în ebraică se citește cu o intonație aparte. De asemenea și haftaraea se citește cu această intonație, iar de Cabalat Șabat, poeziile Lecha Dodi și celelalte se cântă cu o melodie diferită.

Evreii hasidim, gruparea religioasă care conține peste jumătatea evreilor credincioși din lume, inclusiv evreii din România, au desființat în acest Șabat tradițiile de doliu. Ei au declarat că acest Șabat este unul de bucurie mai

amplă decât în alte Șabatoturi și în niciun caz nu este unul de doliu.

Marele înțelept Rabi Levi Ițhak din Berdicev (Ucraina, sfârșitul sec. 18) ne învață că în acest Șabat se arată fiecărui evreu cel de al treilea Templu, ca să-l încurajeze ca fiecare să contribuie la construirea lui.

Puțină istorie

În Talmud haftaroturile aproape că nu se discută. Nici acest Șabat încă nu este văzut acolo ca unul special. Este vorba doar despre Roș Hodeș Av care cade de Șabat, însă nu este vorba despre această haftara din Isaia cap. 1. Tradiția de a citi o haftara specială de Șabatul dinainte de 9 Av, era cunoscută mai târziu, de primii comentatori (sfârșitul primului mileniu și începutul celui de al doilea). Despre citirea haftaraei în acest Șabat sunt versiuni diferite. Rambam, de exemplu: „Poporul obișnuia să citească haftarot de mustrare trei Șabatot înainte de 9 Av; în primul din Ieremia, în al doilea din Isaia și în al treilea din Lamentații”. Este diferit de astăzi când toate s-au mișcat cu o dată și la primul Șabat s-a mai adăugat una luată tot de la Ieremia. Baalei Hatosfot (cei care au adăugat la Talmud, din Franța și Germania dinaintea lui Rambam, perioada lui Rași), la adăugările lor la Tractatul Meghila 31:b aduc ordinea care există și astăzi. Acesta era probabil obiceiul pe vremea Talmudului în Israel, nu în Babilon.

De ce sunt atâtea variante? Explicația este foarte lungă și întortocheată. Însă baza este deslușirea primului capitol din Isaia: oare aici este doar mustrare ori este și doliu și poate și consolare? Răspunsul îl lăsăm deocamdată fiecărui cititor al acestui scurt articol. Important este ca în acest Șabat să începem pregătirile sufletești pentru crunta zi de 9 Av - *Tișa beAv* תשעה באב, când a început calvarul poporului evreu - exilul - din care încă nu s-a eliberat definitiv.

Șabat Kala (Șavuot) שבת כלה [anul 5784]

Șabatul dinaintea Sărbătorii de Șavuot - sărbătoarea dării Torei *Matan Tora* מתן תורה, se numește în scripturile evreiești și „Șabat Kala” (mireasă), așa cum apropierea unei nunți se menționează prin unele evenimente deosebite care se țin în casa mirelui și a miresei. Emoția înaintea dării Torei seamănă cu emoția dinaintea unei nunți. Aceasta este doar una din explicațiile din midraș despre numărătoarea Omerului.

„Șapte săptămâni să-ți numeri; de când începe să se pună secera în holdă să începi să numeri șapte săptămâni. Și să faci Sărbătoarea Săptămânilor pentru Domnul, Dumnezeul tău, din ofranda de bunăvoie pe care o vei da, precum te-a binecuvântat Domnul, Dumnezeul tău. Și să te bucuri înaintea Domnului, Dumnezeului tău - tu, fiul tău, fiica ta, sclavul tău, slujnica ta, levitul care e în orașele tale, prozelitul, orfanul și văduva care sunt în mijlocul tău - în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege ca să-l sălășuiască numele acolo. Amintește-ți că ai fost sclav în Egipt și păstrează și înfăptuiește aceste legi” (Deuteronomul 16:9-12).

La numărătoarea Omerului ca și la mișvoturile legate de o nuntă, noi accentuăm punctul de vedere social al sărbătorii, adică noi trebuie să împărtășim bucuria noastră cu cei săraci și fragili. Fără ei, bucuria nu este întreagă.

Noi ne vom referi aici la una dintre miresele sărace, Rut Moabita. Atenția și grija față de sărac și ajutorul care i se dă rezultă din legile și regulile adunării spicelor de pe câmp. După aceste reguli, îi este interzis secerătorului să ridice spice care au căzut pe pământ în timpul secerișului, nici să se întoarcă să secere spici pe care le-a uitat pe marginea câmpului. El trebuie să lase toate aceste spice săracilor ca ei să le adune. Rut cunoștea aceste reguli și ea a acționat după ele. Ea mergea în urma secerătorilor și aduna spicele. Însă din cartea Rut capitolul 2:1-17 reiese că era un obicei urât al unor tineri de a șicana pe aceste tinere. Nici măcar să bea apă din vasele secerătorilor nu le lăsau. Cu toate acestea, această mișva era împlinită mai mult sau mai puțin. Dar cu defecte. Legea rămâne lege, dar săracul rămâne sărac, iar oamenii rămân oameni, mai ales răufăcătorii dintre ei.

Când noi facem un act de caritate trebuie să-l facem cu bunăvoință și apreciere. Chiar și Rambam ne învață acest lucru în opera sa monumentală „Mișne Tora” spunând că oricine donează din caritate cu fața încruntată la pământ, chiar dacă a dat o mie de talanți de aur nu va fi acceptată ca o virtute doar dacă a dat-o cu bucurie.

Generozitatea necesită un efort și nu numai când dai unui sărac. Generozitatea înseamnă să ne punem pentru un moment la o parte toate râvnele noastre și să fim atenți la nevoile semenului nostru. Aceasta ne spune și Rambam - să dăm dovadă de afecțiune față de sărac. Acesta era și păcatul secerătorilor din cartea „Rut” - ei nu arătau niciun fel de afecțiune săracilor.

Mai mult decât atât - Rambam ne atenționează în legătură cu săracii sau oricine căruia îi dăm din banii noștri este un nevoiaș. Nimănui nu-i place să fie într-o asemenea poziție de nevoiaș, sărman și slab. De aceea trebuie să-l respectăm, să-i facem puțină plăcere și să încercăm să-l înveselim.

Midrașul „Rut Raba” mai face un pas. Rut îi spune lui Naomi, soacra ei: „Numele bărbatului cu care am făcut [treabă] astăzi e Boaz” (Rut 2:19). Despre aceasta spune midrașul: „Învățătură în numele lui Rabi Iehoșua. Mai mult decât stăpânul face pentru sărac, face săracul pentru stăpân. Nu scrie „care a făcut [treabă] cu mine”, ci „care am făcut [treabă] cu el”. Multă muncă am făcut cu el ca să-mi dea să mănânc chiar și o singură felie... Rabi Avun a spus: săracul acesta stă la poarta ta, iar Domnul stă la dreapta lui. Dacă îi dai, Cel care stă la dreapta lui te va binecuvânta și dacă nu, El se va debarasa de omul acela, după cum scrie în Psalmi 109:31: „Căci El va sta la dreapta celui sărac”, adică îl va susține” (Rut Raba 5:9).

Așadar, în acest Șabat noi ne pregătim sufletește să ne amintim de darea Torei poporului evreu pe Muntele Sinai, așa cum se pregătește o mireasă pentru nunta ei. Sărbătoarea de Șavuot nu este numai aceasta, ci este și o zi în care îi onorăm pe străinii care au hotărât necondiționat să trăiască între noi - fie convertiți, fie nu - să se bucure cu noi, dar să și sufere, să lupte alături de noi și chiar să-și sacrifice viața. Noi amintim toate acestea citind în această zi cartea Rut despre moabita care se alătură nesilită și de bunăvoie poporului evreu, devine evreică și este mama-bunică a singurei dinastii regale evreiești, cea a nepotului ei, mărețul rege David, care s-a născut și a murit în ziua aceasta de Șavuot.

Șabat Mevarchim - un Șabat festiv o dată pe lună [anul 5779]

Şabat Mevarchim (binecuvântăm) este Şabatul dinainte de Roş Hodeş în care se anunţă ziua în care va cădea [Roş Hodeş](#) în săptămâna următoare. Ea este celebrată în sinagogă printr-o rugăciune specială, care se numeşte la aşkenazim "[Birkat Hachodeş](#)" („binecuvântarea lunii”). În această rugăciune noi solicităm Dumnezeului ca luna care vine să fie bună pentru noi toţi. Ea are caracter solemn, astfel încât tradiţia cere ca oamenii să stea în picioare, obicei păstrat până astăzi încă din antichitate, când Bet Din a Sanhedrinului făcea Kiduş Hachodeş, cu oamenii stând în picioare. O singură lună nu se face Birkat Hachodeş şi asta este luna Tişrei din cauză că Roş Hodeş Tişrei este şi Roş Haşana, şi fiindcă toţi ştiu asta, nu este nevoie să se anunţe.

Există, însă, un midraş care vorbeşte despre încă un motiv pentru care este indicat să nu se anunţe explicit iminenţa sosirii sărbătorii: acela ca Satan să nu afle la rândul lui acest lucru şi să strice sărbătoarea de Roş Haşana. Sunt şi comunităţi care nu acceptă dezvăluirea nici de Roş Hodeş Av, fiindcă este o lună de por'anut, adică catastrofe פורענות. Aşa cum vom detalia în continuare, în multe locuri se anunţă şi ora la care se reînnoieşte luna, care se numeşte Molad. Asta este important ca să ştim de când şi până când se spune Kiduş HaLevana (binecuvântarea lunii).

Rugăciunea începe cu "[lehi raţon](#)" care este rugăciunea lui Rav (sec. 2-3 e.n.), care este unul din cei mai mari amoraïm, printre ultimii tanaim şi primii amoraïm din Babilon. A învăţat la Rabi Iehuda Hanasi şi a înfiinţat marea yeşiva din Sura. La începutul acestei rugăciuni au adăugat următoarea frază [שתחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה](#) "să reînnoieşti această lună spre bine şi binecuvântare". Sursa acestei rugăciuni poate fi găsită în Talmud, tractatul Brachot 16:b. În rugăciunea asta noi cerem lui Kadoş Baruch Hu ca luna viitoare să ne dea "credinţă, sănătate, bunăstare şi prosperitate" [פרנסה, בריאות, יראת שמים](#). De asemenea, îi cerem mântuire גאולה şi, în consecinţă într-o serie de comunităţi se anunţă "naşterea" lunii, adică ora exactă când va fi luna nouă. După aceea se anunţă ziua sau zilele în care va fi Roş Hodeş (unele sunt de o zi şi altele de două zile, depinde de numărul de zile ale lunii precedente), ţinând în mână Torau (care a fost scoasă la citire). De obicei se stă în picioare, în amintirea acelu antic Kiduş Hahodeş în faţa Bet Din a Sanhedrinului., despre care deja am amintit. Nu se spune Av Harahamim în comunităţile în care se spune de obicei în fiecare Şabat, în afară de trei luni pe an în care se spune (Iyyar, Sivan şi Av).

[Este bine să încheiem amintindune că Kiduş Hahodeş este prima miţva din cele 613 pe care poporul evreu l-a primit încă în Egipt: "Această lună va fi pentru voi începutul lunilor, ea va fi pentru voi întâna lună a anilor" \(Exod 12:2\). Aceasta este porunca dată evreilor să sfinţească Roş Hodeş conform Molad Hayareah, adică a noii luni.](#)

Şabat Nahamu - o zi de consolare și speranță [anul 5785]

Şabat Nahamu este primul Şabat după 9 Av. Se numește așa după primele două cuvinte din haftara care se citește de acest Şabat, pericopa VaEthan: „Consolați, consolați [pe] poporul meu” (Isaia 40:1). Din acest Şabat începem o serie de șapte Şabatot de consolare, numite *Şeva deNehamta* שבוע דנחמתא.

După postul de 9 Av, în care noi ne îndoliam pentru distrugerea celor două Temple și alte nenorociri care au venit asupra poporului evreu, noi începem o serie de șapte haftarot în care noi nu citim o haftara legată de conținutul pericopei, ci șapte haftarot de consolare – toate din profetul Isaia. Aceste haftarot vin să încurajeze și să înveselească în așteptarea eliberării care va veni în viitor – *gheula* și venirea lui Mesia încă în zilele noastre.

În această haftara, profetul apelează la ceilalți profeți ca și ei să consoleze poporul evreu. De ce Isaia repetă de două ori verbul „consolați”? Marele comentator Malbim (România, sec. 19) spune că Israel își vor câștiga libertatea ori când va veni momentul pe la sfârșitul celui de al șaselea mileniu sau poate mai repede dacă ne vom comporta cum trebuie – prin Domnul Dumnezeu.

Așadar „Vorbiți inimii Ierusalimului și strigați-i” (Isaia 40:2), adică spuneți-le că timpul lor al exilului s-a împlinit – prin drumul Domnului și de aceea „Un glas strigă, în deșert eliberați calea Domnului” (Isaia 40:3) – ca să aducă pe toți exilații din toate colțurile lumii.

„Slava Domnului se va arăta și toate faptele vor vedea că gura Domnului a vorbit” (Isaia 40:5).

După ce descrie diferențele dintre revelația viitoare față de cea care a fost în trecut: Domnul va apărea în fața poporului, vor avea parte toți și nu numai aleșii și toate popoarele care au venit să lupte contra Israelului vor avea parte de ea.

Profetul continuă cu multe cuvinte de încurajare, spunând „Urcă-te pe un munte înalt, vestitor al Sionului” (Isaia 40:9) – către profeții care vestesc eliberarea Sionului, „înalță glasul cu putere, vestitor al Ierusalimului” – voi profeții veți vesti cu bucurie eliberarea Ierusalimului.

În acest Şabat, există în diferite comunități obiceiuri de a petrece. De exemplu, un mare înțelept din evul mediu ne povestește că trebuie pregătită o masă specială în această zi, mai ales că ea cade aproape de sărbătoarea de Tu BeAv sau chiar în aceeași zi (ca anul acesta). Unii așteptau această zi ca să amâne spunerea „Binecuvântării lunii” care dacă a trecut ultima zi de a spune. Unii cântau binecuvântarea „loțer or” din rugăciunea de Şaharit într-o melodie specială.

În țările așkenazilor s-au compus poezii speciale (*piutim*) pentru aceste Şabatot speciale.

Şabat Şira - Şabatul cântării și cel al păsărelelor [anul 5785]

Şabatul (Sâmbăta) în care evreii citesc din pericopa BeŞalah din Tora „Cântarea mării” (Exodul 15:1-19) se numește și Şabat Şira „Şabatul cântării”. Acest Şabat cade întotdeauna de 15 Şvat sau în săptămâna dinaintea acestei date, în care noi sărbătorim Tu BiŞvat – Anul Nou al Pomilor.

Această cântare este singura din tot Tanachul care se citește în fiecare zi a anului la rugăciunea de dimineață. Porunca este s-o citim cu bucurie și mulțumire.

Obiceiul este ca în această zi, evreii să împrăştie semințe ca hrană pentru păsărele. Acest obicei provine de la o legendă din care învățăm că trebuie să răsplătim păsărelele. În pericopa BeŞalah noi citim între altele despre evenimentul coborârii manei în deșert. În continuare apare următorul verset: „Și a fost în ziua a șaptea că [unii] din popor au ieșit să strângă, dar nu au găsit” (Exodul 16:27). Midraşul „Ialkut Şim'oni” întreabă „trebuia să scrie și 'nu era' fiindcă ea nu era acolo niciodată, și nicidecum 'nu au găsit' după cum apare”. De ce scrie 'nu au găsit'? Răspunsul: Datan și Aviram au ieșit pe furiș de Şabat în afara taberei și au împrăştiat în deșert din mana pe care o aveau. Aceasta ca să-și bată joc de spusele lui Moise, care a spus „... în a șaptea zi nu va fi ...” (Exodul 16:26). Însă păsările au mâncat mana pe care au răspândit-o Datan și Aviram înainte ca poporul să vină ca să le strângă. Astfel, păsările „l-au apărât pe Moise”. Pentru amintirea lor, noi le dăm păsărilor recompensă în Şabat Şira în care noi citim „Cântarea mării”.

Acest obicei este în miezul lui recunoașterea binelui față de păsări. Cu toate că acestea, după cum a scris un mare înțelept, animalele nu conștientizează, însă recunoașterea binelui vine ca să îndrepte moralurile omului.

O altă explicație apare în cartea „Aruch HaŞulhan” (Polonia, sec.19, autor: Rav I.M.Epştein, o carte care explică legile și regulile din „Şulhan Aruch”) și în alte cărți. Ele scriu că este știut de popor că atunci când evreii cântau cântarea de mulțumire Domnului Dumnezeuului, păsările cântau cu ei. În același timp, copiii culegeau fructe din pomii care erau în mare și le dădeau păsărilor. Ca o amintire a acestui episod, noi le dăm păsărilor semințe de acest Şabat.

O dispută legată de împrăștierea semințelor de Şabat se derulează de secole. În Şulhan Aruch apare următoarea regulă: îi este interzis cuiva să dea de mâncare de Şabat unui animal care nu-i aparține. Din această cauză, unii înțelepți susțin că trebuie oprit acest obicei, deoarece păsărelele nu aparțin nimănui. Pe de altă parte, mulți înțelepți, mai ales mai noi, susțin că obiceiul trebuie continuat. Printre ei se numără și Marele Rabin Ovadia Iosef. Dacă cineva, cu toate astea, vrea să meargă la extremă, poate pregăti dinaintea Şabatului semințe într-o farfurie și să acopere cu o altă farfurie pe deasupra, iar de Şabat înlătură farfuria care o acoperă. Se pot da semințele și unui copilăș, care de la vârsta aceasta sunt acceptate mai ușor.

Mai era un obicei și poate chiar și mai multe. Oamenii obișnuiau în această zi să mănânce grâu, fiindcă mana apărea ca niște boabe de grâu.

Se obișnuiește în acest Șabat ca să se spună „Cântarea Mării” într-o melodie specială și înțelepți spun că celui care o spune din toată inima de parcă el ar trece marea și o spune din bucurie i se iartă toate păcatele.

Șabat Șuva (Teșuva) שבת שובה [anul 5783]

Șabat Șuva numită și Teșuva (pocăință), este Șabatul din perioada celor „Zece zile de pocăință” – *aseret iemei teșuva* עשרת ימי תשובה, cele zece zile între Roș Hașana și Iom Kipur. Cu alte cuvinte acesta este Șabatul între cele două sărbători, zile care sunt considerate ca fiind zile de *teșuva*, pocăință, reîntoarcere în care după ce am fost judecați de Roș Hașana încercăm să ne reîntoarcem să fim drepți și oameni morali. De aici provine numele de Șabat Teșuva. Numele de Șabat Șuva vine de la primul cuvânt din haftaraua acestui Șabat care spune „Întoarce-te Israel (până) la Adonai” (Osea 14:1). Întoarce-te în original este *șuva* שובה. În acest Șabat se citește una din cele două pericope: VaYeLech (ca anul acesta) sau Haazinu.

Acesta este primul Șabat al anului, în care se reînnoiesc toate lucrurile, an pe care vrem să-l începem cu piciorul drept, fără păcate și alte greșeli din anul trecut. Omul se îngrozește când face *heșbon nefeș* (socoteala sufletului, autocritică) și își dă seama ce lucruri oribile a făcut anul care s-a terminat. Nu-i vine să creadă că există drum înapoi. Iar profetul (Osea) ne cheamă clar să ne întoarcem din toate aceste păcate doar până la HAȘEM. Hazal – înțelepții ne învață că profetul spune „până la” și nu „la” că noi venim până la Templu, dar nu intrăm înăuntru ci rămânem afară. Din aceste vorbe se poate înțelege că nu ai nici o șansă la pocăință, fiindcă toată această reîntoarcere depinde exclusiv de om. Însă să nu uităm că Toraua ne învață „căci acest lucru este foarte aproape de tine, în gura ta și în inima ta ca să-l împlinești” (Deuteronom 30:14).

La asta a răspuns poporul evreu „Adu-ne înapoi la tine Adonai, iar noi ne vom întoarce” (Plângeri 5:21). Teșuva (pocăință) adevărată înseamnă să intri în Templu înăuntru, să ajungi până la El aproape fără despărțitoare. Iar Israelului i se pare că nu este în puterea lui să facă acest lucru fără grația Domnului. Iar profetul ne spune altfel: „Luați cu voi lucruri și întoarceți-vă la Adonai” (Osea 14:2). Întrebarea care se pune este ce sunt acele „lucruri” care ar putea deschide poarta sau sparge închuietoria? Oare ar fi forța rugăciunii care se infiltrează înăuntru și nimic nu-i poate sta în cale? Mai este și o altă apreciere că pot fi faptele bune pe care o persoană le face și care îi sunt susținătoare „*melit ioser* מליץ יושר” în procesul lui de *teșuva* ca ea să fie acceptată bine când el se va întoarce. Alții spun că este vorba despre dorința de mărturisire în mod clar și răspicat despre ceea ce s-a comis pentru a ajunge la rădăcina păcatelor și pentru a elimina esența răului din rădăcini.

Sunt alții care declară simplu, că ceea ce s-a întâmplat cu adevărat este următorul: Domnul ne-a întors la El, iar când eram la întoarcere „ni se părea că visăm” (Psalmi 126:1). De aceea sunt mulți care nu cred în așa zise minuni pe care ni le face Hakadoș Baruch Hu, iar pentru asta noi ne rugăm: „fie ca ochii noștri să vadă reîntoarcerea Ta în Sion cu îndurare” (rugăciunea de șmone esre). Adică este o primejdie că te vei întoarce iar noi, chiar dacă avem ochi nu vom vedea. De aceea este nevoie de milă, îndurare din partea Lui.

De aceea vine Șabat Șuva între Roș Hașana și Iom Kipur ca să ne spună că mâna Lui este întinsă celor care se apropie de El, să recunoști că relele ți-au fost un obstacol și că noi ne întoarcem așa cum ne-a cerut El. Atunci el ne va vindeca toate afecțiunile, ne va iubi, va fi ca o rouă pentru Israel, va înflori ca un trandafir, iar cei din umbra lui vor înflori ca vița de vie ... „**căci căile lui Adonai sunt drepte și *țadikim* (drepți) vor merge pe ele**” (Osea 14:9).

Şabat Zachor **שבת זכור anul 5782]**

De-a lungul anului sunt câteva zile de Şabat speciale în care noi adăugăm la citirea din Tora un fragment special care compune Maftirul și căruia i se adaugă o Haftara specială în locul celei normale. Patru dintre aceste Şabat-uri sunt în luna Adar și se numesc Arba Paraşiot. A doua dintre ele este Paraşat Zachor și se citește de Şabatul dinaintea Purimului. Acest fragment adăugat este luat din pericopa Ki tețe, Deuteronom 25:17-19. Haftara este din 1Samuel cap. 15:2-34.

În paraşat Zachor scrie:

„Adu-ți aminte ce și-a făcut Amalec pe cale, când ați ieșit din Egipt, cum te-a întâmpinat pe cale și i-a lovit pe toți ai tăi care veneau anevoie din urmă, pe când tu erai istovit și obosit, și nu s-au temut de Elohim. Când Adonai Elohim al tău îți va da odihnă de toți dușmanii tăi dimprejur, în țara pe care Adonai Elohim al tău ți-o dă moștenire spre a o stăpâni, să ștergi amintirea lui Amalec de sub cer, să nu uiți” (Deuteronom 25:17-19).

În acest capitol apare porunca să ținem minte cea ce ne-a făcut Amalec pe drumul ieșirii din Egipt. Amalec reprezintă pe toți marii dușmani ai evreilor de-a lungul anilor. Și în haftara citim despre implementarea acestei porunci. Regele Saul a câștigat războiul contra Amalecilor, dar nu i-a omorât pe toți, nu a distrus prada luată și mai ales nu l-a omorât pe rege, Agag. Din această pricină el își va pierde tronul, adică dinastia, iar Şmuel îndeplinește porunca chiar cu mâinile lui.

De Purim, în cartea lui Ester, întâlnim din nou pe Amalec. În chipul lui Haman, care a plănuit exterminarea evreilor și este un strănepot al regelui Agag. Așa putem înțelege de ce nu numai el a fost spânzurat, ci și toți fiii lui care nu erau amestecați în acest plan.

Care a fost păcatul lui Amalec?

În midraş avem multe povești și explicații la acest păcat. Marele comentator Ramban (Nahmanides, Spania sec. 13) rezumă în felul următor în comentariul lui la Exod 17:16: „Raționamentul pentru care Amalec a fost pedepsit mai mult decât oricare alt popor este că toate celelalte popoare 'Au auzit și s-au cutremurat ... atunci s-au înspăimântat căpeteniile Edomului, pe mai-marii Moabului îi va cuprinde tremur; s-au topit (de spaimă) toți locuitorii Canaanului' (Exod 15:14-15) – de frica de Dumnezeu de puterea și măreția lui. Pe când Amalec vine de departe ca un opozant Domnului și de aceea s-a spus despre el „... și nu s-a temut de Dumnezeu” (Deuteronom 25:18). Și încă ceva. El (Amalec) este strănepotul lui Esav/Esau așa că ne este rudă și se bagă unde nu-i fierbe oala”.

După terminarea războiului Domnul îi spune lui Moise: „Scrie această aducere-aminte în carte și pune în auzul lui Iosua că voi șterge cu desăvârșire amintirea lui Amalec și pe poporul lui prin ascuțitul sabiei. Atunci Moise a zidit un altar și i-a pus numele 'Domnul, steagul meu' și a spus: Mâna pe tronul Domnului, războiul lui Adonai cu Amalec

este din neam în neam” (Exod 17:14-16).

Obligativitatea femeilor la Parașat Zachor

Înțelepții sunt controversați în ceea ce privește felul de citire a acestui fragment. Printre întrebările care se pun în această dispută: dacă trebuie să ne amintim tot timpul de Amalec sau nu? Rambam (Maimonides) ne învață că porunca se referă la tot timpul, fiecare clipă. O a doua întrebare este dacă trebuie scoasă o carte (sul) aparte sau nu. S-a stabilit să citim dintr-o carte aparte. Încă o problemă este întrebarea dacă această mișva este *deorayta* דאורייתא (din Tora) sau *derabanan* דרבנן (de la înțelepți - Hazal). S-a stabilit că este de *deorayta* din Tora (de exemplu de către Șulhan Aruch), adică este cu mult mai severă și obligatorie.

Încă o problemă este dacă Zachor poate fi citit în particular sau nu? Dintr-o altă dispută în Talmud, înțelepții au dedus că citirea fragmentului trebuie făcută în public, adică în *minyan* (zece bărbați adulți).

Aici apare o altă problemă. Cartea „Hachinuch” ספר החינוך (Spania, sec. 13 explică cele 613 mișvot) din care noi învățăm între altele reguli de a face rugăciuni, ne spune „De citirea lui Zachor sunt obligați toți cei care trebuie să lupte”, adică bărbații. În contradicție cu această afirmație, mulți învățați susțin că și femeile sunt obligate atât la această mișva de a aminti pe Amalec cât și de a citi/auzi Zachor. În multe locuri femeile vin de acest Șabat la sinagogă fiindcă și ele sunt obligate să asculte în public.

La mulți, mai ales Așkenazim, se citea în mod special pentru femei. De obicei acest lucru se făcea după amiază, înainte de rugăciunea de Minha. Bineînțeles că această citire obligă prezența a zece bărbați, *minyan*.

Este important ca noi să ne amintim de Amalec fiindcă nu există un singur Amalec care vrea să distrugă poporul evreu, ci apare tot timpul câte unul nou care amenință și intenționează să nimicească poporul evreu. Să nu uităm, să ținem minte ca să nu fim surprinși și să ne putem apăra și salva.

Șavuot - Cartea lui Rut מגילת רות - שבועות [anul 5783]

Cartea lui Rut este una din cele 24 de cărți care compun Vechiul Testament. Ea se află în partea a treia a Tanachului, Scrieri, fiind unul din cele cinci sulari. În varianta creștină se află între cărțile istorice, după cartea de

Judecători, ca și în vechea traducere în greacă numită Septuaginta.

Se citește în sinagogi de sărbătoarea de Șavuot, una din cele trei *regalim* רגלים – pelerinaje la Ierusalim, pentru că după cum scrie în primul capitol se petrece în acest sezon al anului „... Ele au ajuns la Betleem pe la începutul secerișului orzului” (Rut 1:22). Această sărbătoare nu se numește în Tanach „Șavuot”; unul dintre numele ei este „sărbătoarea secerișului”, după cum am explicat în articolul „Șavuot” de pe această platformă digitală.

Cartea se citește în această zi și dintr-o altă pricină: ea conține povestea unei fete moabite convertită la iudaism – *giyoret* גיורת – care vine în țara evreilor odată cu soacra ei, Naomi. Aici ea se adaptează vieții evreiești, se căsătorește cu un localnic, Boaz și devine mama monarhiei poporului evreu, fiind străbunica regelui David.

Evenimentele pe scurt

Spre deosebire de alte povești din Tanach, cum ar fi Iona sau chiar Ester, în cartea lui Rut noi știm din primul verset exact perioada în care s-a petrecut: „Pe vremea judecătorilor peste țară s-a abătut o foamete” (Rut 1:1). Înțelepții și comentarii au stabilit că povestea se petrece în perioada conducerii judecătorului Ibtan (Judecători 12:8), care este identificat de ei ca Boaz, străbunicul lui David (Talmud tractatul Bava Batra 91:a etc.).

În primul capitol noi citim despre o familie din Betleem, care se află în Iuda, familia lui Elimeleh. Când țara a fost lovită de o secetă cruntă, el s-a hotărât să-și ia familia și să plece în Moav. Avea doi băieți, Mahlon și Kilion, care acolo s-au căsătorit cu două localnice, Orpa și Rut. După scurt timp moare tatăl familiei, Elimeleh, iar după zece ani mor și cei doi băieți. După ce mama, Naomi, aude că seceta a trecut, ea se hotărăște să se întoarcă acasă, la Beleem. Ea le spune fetelor să-și caute alți soți ca să poată să aibă copii. Ea nu le mai poate dăruii soți fiindcă este prea bătrână ca să nască.

Orpa s-a ridicat și a plecat, spre deosebire de Rut care s-a alipit de ea și i-a spus: „... unde vei merge tu voi merge și eu ... poporul tău va fi poporul meu și Dumnezeuul tău va fi Dumnezeuul meu” (Rut 1:16).

După întoarcerea lor în Betleem, Rut a început să strângă spicele rămase în urma secerătorilor pe ogorul unui bogătaş, Boaz, rudă cu Naomi. După o întâlnire întâmplătoare între cei doi în toiul nopții, ei intenționează să se căsătorească. Problema este că o văduvă evreică trebuie să se căsătorească cu ruda necăsătorită cea mai apropiată a răposatului soț. Naomi a cercetat și s-a lămurit că Boaz îi este rudă. La fel a făcut și Boaz din partea lui și a descoperit că este o singură rudă mai apropiată de răposat. El i-a cerut să o elibereze pe văduvă de această obligație printr-un ritual care se numește *yibum* ייבום.

Din această căsătorie s-a născut Oved, bunicul regelui David, după cum scrie în ultimul verset: „... lui Boaz i s-a născut Obed (Oved); lui Obed i s-a născut Iese (Yișai); lui Iese i s-a născut David” (Rut 4: 21-22).

Citirea sulului

În foarte multe comunități, inclusiv toți evreii așkenazi și sefard din Europa, Rut se citește în sinagogi de Șavuot. Tradiția aceasta este amintită deja în Masehet Sofrim, un tractat adăugat Talmudului din care învățăm reguli de scriere și citire a tuturor sulurilor – Tora, Cinci Meghilot etc.

Acolo apar și cauzele principale pentru această tradiție, printre care:

- Cartea lui Rut se petrece în perioada „secerișului”, perioada în care se sărbătorește Șavuot
- Rut, moabita, este străbunica regelui David, care după tradiție a murit de Șavuot. Acest fapt îl învățăm din Talmudul Ierusalim și din midrașul Rut Raba. În Talmudul babilonean există o regulă – moartea *țadikimilor* (perfecti) צדיקים este și ziua lor de naștere. Ca atare el s-a născut tot în această zi
- Sărbătoarea de Șavuot este și ziua Dării Toraei – Matan Tora. Data exactă a acestei sărbători care în Tanach nu are o dată precisă, s-a stabilit la 6 Sivan când s-a finalizat calendarul evreiesc în sec. 4, după cum apare în Talmud, tractatul Ioma 4:b: „Pe Șase a lunii Sivan s-a dat Toraua”. După cum primirea Toraei de poporul Israel pe Muntele Sinai fără să clinească este văzută ca o „convertire”, asemenea primirea Dumnezeului Israelului de către Rut fără să șovăie este văzută ca o convertire.

- O temă principală în Cartea lui Rut este Hesed – „îndurarea”, care este și tema principală a Toraei dăruită în ziua aceasta

Femeile din Cartea lui Rut

Cu toate că această carte începe cu Elimeleh și familia lui și se termină cu familia lui David, toată cartea are două personaje feminine . Rut și Naomi. Până și Boaz este manipulat de cele două femei. Aceasta este una din cele două cărți din Tanach ale căror personaje principale sunt femei, a doua fiind Ester.

Povestea lui Rut seamănă ca două picături de apă cu povestea lui Tamar și Iuda, în care la fel ea rămâne văduvă, are o singură rudă care trebuie să o elibereze și acționează ca și Rut într-un fel care nu era admis după normele societății din perioada aceea. În ambele apare o persoană matură care are grijă să continue seminția familiei. În Cartea lui Rut este chiar și o aluzie la acest fapt: „Și prin urmașul pe care ți-l va da Dumnezeu din această tânără, casa ta să devină asemenea casei lui Pereț, pe care i l-a născut Tamar lui Iuda” (Rut 4:12).

Șavuot - Cartea Rut; două femei incredibile: Naomi și Rut [anul 5784]

Cartea Rut pare la prima vedere o idilă pașnică, care începe cu o familie care în momente de criză părăsește barca care se scufundă și din toată familia supraviețuiește doar mama. Iată că foametea a încetat și ca atare ea decide să se întoarcă în Iuda. Femeia singuratică se hotărăște să ajungă în țară de una singură. În mod neașteptat ea ajunge însoțită de o tânără – nora ei străină, moabită. Aceasta își asumă grija pentru veniturile lor și câștigă bunătatea și sprijinul unuia din bogătașii orașului Bet-Lehem. Mama familiei refăcute, din proprie inițiativă provocând căsătoria acestui avut cu nora ei. Toată comunitatea o felicită din tot sufletul, iar nepotul care se va naște ca să-i aline singurătatea, nepotul acestuia nu este altul decât marele rege David. Cartea ne aduce culorile câmpiilor remarcabile cu cereale. Noi vedem o idilă țărănească familiară, relaxantă și dulceagă, care numai înveselește cititorii.

Însă acesta este un camuflaj pastoral cu care se înfășoară cartea. Nu conține nici bociri, nici povești de război, nici jelliri și nici înfruntări între profeți și poporul greu de stăpânit. Este o poveste familiară cu un sfârșit fericit.

Toate acestea sunt o mască de câmpii de cereale care se clatină în vânt sub care se ascunde o poveste de moarte și durere, părăsire și izolare, dar și îndrăzneală și relații personale care luminează bezna.

Primele versete ale cărții reprezintă înnodarea din ce în ce mai strânsă a singurătății cu moartea în jurul lui Naomi. Ea rămâne fără soț și fără fii: „Femeia a rămas fără cei doi copii ai ei și fără soțul ei” (Rut 1:5), o văduvă străină,

singură, într-o țară străină. Nu este nevoie de prea multă imaginație ca să descriem sufletul ei devastat. Ea le mărturisește lui Rut și Orpa – nurorile ei, de câteva ori că ea se simte blestemată: „căci sunt foarte amărâtă pentru voi, căci a ieșit împotriva mea mână Domnului” (Rut 1:13). La fel cuvintele pe care le spune vecinelor sale din Bet-Lehem care se emoționează la întoarcerea târzie a ei: „Nu mă [mai] numiți Naomi, ci numiți-mă Mara, căci m-a amărât Atotputernicul mult. Eu am plecat plină și Domnul m-a înapoiat goală. De ce să mă numiți Naomi, când Domnul a mărturisit împotriva mea și Atotputernicul mi-a făcut rău” (Rut 1:20-21).

În agonia ei de singurătate ea își dorește doar să se întoarcă la meleagurile vieții ei și să moară în singura țară în care ea s-a simțit acasă. Însă dacă citim cu atenție capitolul 1, putem observa că o mare parte este dedicată încercărilor de a convinge pe cele două nurori să nu i se alătore, ci să rămână în țara lor natală. De ce? Fiindcă încercările de reabilitare la Bet-Lehem sunt egale cu zero. Ea își adună toate capacitățile retorice în aceste încercări pentru ca ele să se întoarcă „fiecare la casa mamei ei” (Rut 1:8).

Însă oare de ce? Doar nimic altceva nu ar bucura-o mai mult decât dacă cele două tinere i s-ar alătura. Nurorile ei iubite doresc să se alătore ca s-o aline în neplăcuta ei întoarcere. Replica lui Naomi este surprinzătoare. În loc să le strângă la piept ca să se sprijine pe ele, ea alege să le alunge de lângă ea cât mai repede.

Naomi se gândește doar la ele și nu la ea însăși. Naomi se simte blestemată „Eu am plecat plină și Domnul m-a înapoiat goală”. În loc să simtă compătimire în fața situației ei, ea are grija celor două tinere și a viitorului lor. Acesta este gestul uman superior din toată cartea și ne semnalează cele care vor urma.

În timp ce Naomi este ocupată cu nurorile ei, Rut este ocupată de durerea lui Naomi. Rut nu renunță și ea ajunge împreună cu soacra ei la Bet-Lehem. A doua zi iese să adune spice – un fapt care nu este ușor deloc pentru o moabită, care este o femeie străină cu un status ilegal. Pe câmpie se ascund primejdiile de hărțuire. În momentul acela apare Boaz, stăpânul terenului și hotărăște s-o apere: „Am poruncit slugilor deja să nu se atingă de tine” (Rut 2:9).

Rut adună spice cu perseverență și astfel umple lipsurile lui Naomi nu doar cu o felie de pâine, ci și cu o felie de grijă și susținere. Acest belșug al lui Naomi parcă s-ar scurge de pe ea și așa se trezește din nou gândind la semenul ei, la Rut: „Voi căuta așadar pentru tine un [loc de] odihnă ca să-ți fie bine” (Rut 3:1). Iar Rut? Ea – după o noapte tulburoasă, după ce i-a asigurat și veniturile și sprijinul, Boaz i-a făgăduit „Dacă el te va răscumpăra, bine, să răscumpere. Și dacă nu va dori să te răscumpere, te voi răscumpăra eu – viu este Domnul” (Rut 3:13). După ce Boaz i-a umplut sacul cu orz, ea s-a uitat în ochii soacrei ei și a spus: „Aceste șase [măsuri] de orz, mi le-a dat, căci mi-a spus, nu te duce cu mâna goală la soacra ta” (Rut 3:17).

Toate onorurile primite de familie se dau lui Naomi, chiar și cele meritate de Rut. De aceea, nu trebuie să ne mire următorul verset, după ce Rut a născut un băiat: „Iar vecinele i-au dat nume, spunând, i s-a născut un fiu lui Naomi” (Rut 4:17). Capabilitatea lui Naomi de a oferi este uriașă, până și Rut și-a considerat fiul ca un urmaș direct al lui Naomi. Gândurile lui Rut erau îndreptate spre soacra ei care era în doliu și grija ei era cum s-o sprijine mai bine. Ea este ocupată nu doar cu binele ei, ci și cum să-i umple brațele lui Naomi cu spiritul bebelușului nou născut.

Așadar nu este o idilă dulceagă, ci o poveste despre două femei pierdute, care au reușit să se refacă prin dăruire una celeilalte. Aceste femei ne învață că atunci când totul pare pierdut, putem reveni și repara problema.

Cartea Rut ne învață, între altele, că mari revoluții încep de la indivizi care pot percepe durerea semenului lor – aceasta fiind începutul reparării sociale. Generozitatea este idea principală a cărții Rut și al celor două femei exemplare de la care fiecare dintre noi ar fi bine să ia cel puțin o bucățică. Așa vom fi o societate mai bună și mai dreaptă.

Şavuot - practici de sărbătoare [anul 5786]

Câteva reguli pentru sărbătoarea de Şavuot care cade Vineri și de Şabat

1. *Eruv tavşilim* עירוב תבשילים

Să nu uităm să facem *eruv tavşilim* pe ziua de Vineri pentru Şabat. Se pot pregăti toate felurile de mâncare și de pus mâncare pe plată. Tacâmurile pot fi spălate.

2. Înainte de intrarea sărbătorii Joi seara, trebuie pregătită o lumânare de *azcara* ca să putem să aprindem Vineri seara toate lumânările de Şabat și de Izkor.

3. Cabalat Şabat קבלת שבת

Noi, aşkenazii, facem Cabalat Şabat ca de Şabat de sărbătoare

4. Există reguli de spălat și pieptănat de Şavuot pe care nu le vom detalia aici.

5. Obiceiul de a mânca lactate.

Acest obicei frumos se ține cel puțin la una din mesele de Şavuot – de obicei de Şabat de dimineață sau de la prânz. Însă – atenție! Obligația de a mânca carne rămâne, deoarece „bucuria sărbătorii constă în carne și vin”.

Atenție: să nu amestecăm carne cu lapte.

6. Pentru cei care învață noaptea, există reguli de rugăciune la binecuvântările de dimineață.

Obiceiul de a mânca lactate de Şavuot

Există câteva explicații pentru acest obicei. Vom aminti câteva.

1. De Şavuot se aduceau la Templu „două pâini” שתי לחם. Ca să ne amintim de aceste pâini, se mănâncă două feluri de mâncare.

2. Îngerii care au venit la Avram, au mâncat carne cu lapte, deoarece Toraua încă nu le-a fost dată. Ca să dovedim diferența între noi și ei, noi mâncăm lapte și după aceea carne – fără să le amestecăm, fiindcă așa poruncește Toraua – așa dovedim că Tora ne aparține nouă și nu lor.

Şavuot שבועות - obiceiuri și tradiții vechi și noi [anul 5779]

În acest an sărbătoarea începe în ziua de joi, 28 mai, la apusul soarelui și durează până în seara de vineri 29 mai. După o tradiție care datează de peste 3.000 de ani, în ziua a șasea a lunii Sivan poporul evreu prăznuiește frumoasa sărbătoare de Şavuot, care simbolizează începutul verii.

Aceasta este una din cele trei sărbători de pelerinaj obligatoriu la Ierusalim, la Templu, împreună cu Pesah și Sucot. Data sărbătorii de Şavuot se stabilește în funcție de numărătoarea de Omer, care începe a doua zi de Pesah, adică depinde de data sărbătorii de Pesah. Sărbătoarea de Şavuot este cunoscută sub diferite nume - mai multe amănunte se găsesc în articolele:

[Şavuot 5779 שבועות](#)

[Sefirat \(numărătoarea\) HaOmer și data sărbătorii de Şavuot \(partea întâi\)](#)

Prima recoltă adusă la Templu

Sărbătoarea de Şavuot se mai numește și *Hag Habikurim*, adică sărbătoarea primei recolte. Este o ofrandă care simboliza primul grâu adunat în anul acela. Sărbătoarea mai are un nume legat de agricultură: *Hag Hakațir*, adică sărbătoarea secerișului, aceasta fiind perioada în care în Israel începe secerișul grâului. Când Templul din Ierusalim exista, se făcea o paradă în care erau aduse primele fructe (șapte soiuri) și alte produse agricole, cum ar fi recolta de grâu. În fruntea convoiului mergea un bou cu coarne aurite și împodobite cu o cunună de măslin.

După căderea celui de al doilea Templu acest obicei a încetat; a rămas doar împodobirea casei și a sinagogii cu verdeață. În epoca modernă pionierii sioniști care au înființat primele așezări agricole au reînnoit acest frumos obicei. Prima paradă de Şavuot din epoca modernă a fost la Iafo în 1912. Acea sărbătoare era puțin diferită. Ea se numea „Sărbătoarea florilor” și în cadrul ei casele noului orașel Tel Aviv au fost împodobite cu flori. Abia în anii douăzeci au început paradele recoltei. La început acestea aveau loc numai în kibuțuri.

Şavuot la Tel Aviv în 1929

Începând din 1929 s-au făcut sărbători comune mai multor localități, de exemplu cea din kibuțul Ein Harod pentru așezările din regiune. Și la Tel Aviv a avut loc o paradă pentru localitățile din împrejur. Din 1932 au început sărbătoririle și la Haifa. După întemeierea statului Israel aceste parade au devenit un frumos obicei modern, chiar dacă nu sunt respectate toate regulile și poruncile din scripturi. Interesant că ritualul agricol de pe vremea Templului din Ierusalim este menținut tocmai în kibuțuri, care în general sunt așezări socialiste și anti-religioase.

Copiii îmbrăcați în alb și având pe cap cununite de flori cântă, dansează și defilează, purtând roadele pământului. Bineînțeles că toată lumea participă, de la bebeluși până la bătrâni. Iată cum arată sărbătoarea recoltei, ținută la kibuțul Ruhama în 2014:

Se învață toată noaptea

Un alt obicei este așa-numitul *Tikun leil Şavuot* (Repararea nopții de Şavuot). Rânduiala este de a învăța toată noaptea diferite teme din Tora, Mișna, Talmud, etc. Despre ce și cum se învață puteți citi în articolul meu care apare astăzi pe situl-evrei.ro

În Israel, în ultimele decenii acest obicei este preluat tot mai mult și de persoane nereligioase. În această noapte oamenii se întâlnesc în clase sau în săli de spectacole. Instituțiile educaționale de iudaism, chiar și cele nereligioase, țin în această noapte zeci de lecții, prelegeri, întâlniri cu profesori, politicieni și rabini. Unele sunt transmise în direct la televiziune. În săli de spectacole se țin conferințe până în zorii zilei.

La sinagoga unde se ruga familia mea, învățam toată noaptea, iar în zori, pe la ora cinci se ținea rugăciunea de

dimineață pentru cei care învățaseră toată noaptea. La ora nouă se ținea din nou rugăciunea pentru cei care au dormit.

Se mănâncă lactate

Cel mai cunoscut obicei de Șavuot este de a mânca lactate. El este răspândit printre toate grupările de evrei: așkenazi, sefarzi și orientali. Ca orice obicei, cult sau tradiție, sursa lui este greu de depistat. De obicei există legende legate de evenimente din Biblie, sau de evenimente sau personaje remarcabile din istoria poporului evreu.

Acest obicei este direct legat de încă un nume al sărbătorii de Șavuot: *Matan Tora*, (dăruirea Torei). S-a stabilit că evenimentul de pe Muntele Sinai, în care poporul evreu a primit Tora (cele zece porunci) a avut loc în ziua a șasea a lunii Sivan, șapte săptămâni după ieșirea din Egipt. În așteptarea acestui eveniment evreilor li s-a poruncit să se purifice. Hainele albe și hrana albă (produsele lactate) sunt un simbol al purificării.

Altă legendă legată de dăruirea Torei spune că printre poruncile din Tora era și cea de a nu amesteca lapte și carne. Bineînțeles că vasele lor și carnea încă nu erau cașer după regulile primite chiar în aceeași zi. Dar Tora a fost dată în ziua de Șabat, astfel încât nu se puteau pregăti vasele și jertfi animale după noile reguli – de aceea în această zi strămoșii noștri nu au mâncat carne. Mai este interesant de comentat că atunci a fost pentru prima oară în care evreii au mâncat lapte și lactate. Până atunci evreii trăiau după cele șapte reguli ale fiilor lui Noah (Noe), care le interzicea consumarea laptelui, abia Tora le-a permis acest lucru: „*Să aduci în casa Domnului tău pârga celor dintâi roade ale țării tale. Să nu fierbi un ied în laptele mamei lui.*” (Exod 23:19)

Există încă o legendă cu o aromă aparte, cea despre nașterea lui Moșe (Moise). După datină Moșe s-a născut în ziua de 7 Adar. El a stat acasă trei luni: Adar, Nisan și Iyar, iar în ziua a șasea a lunii următoare, Sivan, a fost pus într-un coșuleț pe valurile Nilului. Fiica Faraonului l-a salvat, l-a adoptat și l-a adus în casa tatălui ei. Imediat a apărut însă problema: ce să-i dea de mâncare? Trebuia angajată o doică. Numai că pruncul refuza să sugă de la doicile egiptene. (Talmudul dă explicația că gura lui trebuia să rămână pură, fiindcă el va fi cel care va vorbi cu Domnul.) Singura doică de la care Moise a acceptat să sugă era mama lui adevărată, locheved! Ironia sorții – faraonul a poruncit omorârea noilor născuți evrei tocmai pentru ca să nu se consolideze o clasă conducătoare a poporului. Iar cel mai mare lider al poporului crește chiar sub nasul lui, sub tutela fiicei lui! Pe costul lui! Iar mama pruncului este plătită pentru a-l alăpta!

Pentru a comemora acest eveniment din viața lui Moșe, care a început chiar în ziua a șasea a Lunii Sivan, adică Șavuot, în această zile mâncăm lactate. Ca urmare, în perioada pregătirilor pentru sărbătoare, consumul de produse lactate din Israel crește cu zeci de procente față de cel obișnuit. Și nu numai lapte, ci tot ce conține lapte: prăjituri, înghețată, bomboane, etc.

În copilăria mea îmi aduc aminte că la noi acasă se mânca supă de cartofi în lapte, mămăliguță cu lapte sau iaurt, apoi clătite umplute cu brânză dulce și mai ales găluște de brânză dulce în pesmet.

* * *

Acestea sunt doar o parte din obiceiurile acestei sărbători. În unele comunități, mai ales cele din Africa de Nord se practică jocuri cu apă. Acestea sunt foarte iubite de copiii din Israel. Sunt comunități în care se mănâncă azima rămasă de la Pesah îmbibată în lapte. Iar în sinagogă se citește frumoasa carte a lui Rut.

Urez tuturor cititorilor - **Hag Șavuot Sameah!**

Șavuot שבועות [anul 5779]

Şavuot este a doua sărbătoare din cele trei Regalim (Pesah, Şavuot, Sucot). Sărbătoarea se ține a doua zi după terminarea numărării de Omer de 7 săptămâni, deci în ziua de 6 Sivan. În Eretz Israel ea se ține o singură zi, în timp ce în diasporă durează două zile. În perioada când Templul mai exista, se obișnuia de Şavuot aducerea unei ofrande speciale, care se numea קרבן שתי הלחם *korban ştei halehem*, adică ofranda de două pâini, și celebra perioada începerii culesului primei recolte ביכורים *bikurim*. Ofranda asta era considerată specială pentru că era din pâine coaptă hameț. De obicei, ofrandele nu trebuie să fie din pâine hameț. Acest aspect semnifică un moment de vârf al prevederilor contradictorii între Pesah și Şavuot. De Pesah hamețul era interzis, pe când acum nu numai că nu este prohibit, ci ofranda chiar este hameț. În afară de asta, de Pesah ofranda era din orz, pe când de Şavuot este din grâu.

Hazal au identificat sărbătoarea asta cu ziua în care s-a dat Tora pe muntele Sinai, adică ziua de Matan Tora. În perioada celui de al doilea Templu grupul numit Saduchei (Ṭedukim) au intrat în dezacord cu marii înțelepți în privința fixării datei acestei sărbători. Ei înțelegeau "ziua de după Şabat" din Tora ca fiind chiar Şabatul de Pesah, în timp ce Hazal au înțeles așa cum se interpretează și în prezent, adică ziua de după sărbătoare (prima zi de Pesah). Dacă numărăm cum s-a stabilit și numărăm astăzi data este fixă: 6 Sivan. Dacă numărăm după saduchei (cum numără și creștinii astăzi) data nu este fixă, depine în ce zi a săptămâni a căzut Pesah (am explicat detaliat în articolul despre Omer).

Numele sărbătorii

Diferitele nume care s-au dat acestei sărbători reflectă semnificațiile ei.

- **Şavuot שבועות.** În amintirea celor șapte săptămâni de numărătoare a Omerului care leagă sărbătoarea de Pesah de această sărbătoare. Cuvântul acesta mai poate avea o semnificație, citind-o Şvuot, de la cuvântul *Şvua* care înseamnă jurământ, fiind o aluzie a jurământului făcut de Kadoş Baruch Hu poporului Israel în timpul Matan Tora, darei de Tora, că nu va schimbe pe vecie poporul acesta al Lui cu vreun alt popor. Și evreii, la rândul lor, au jurat că vor păstra întotdeauna credința în El și Toraua.
- **Matan Tora** sau **Zman Matan Toratenu זמן מתן תורתנו**. În ziua asta în anul 2448 de la crearea lumii a apărut HaKadoş Baruch Hu pe muntele Sinai și a dat Tora în timp ce poporul era în jurul muntelui. Acesta e un eveniment unic, în care a dat cele Zece Porunci înscrise pe *Luhot Habrit* לוחות הברית, (tablele legii) care au fost puse în Tabernacul și mai târziu în Templu.
- **Hag Habikurim חג הביכורים.** Pe numele primei recolte care se numește "bikurim" și care era o ofrandă "*Minhat Habikurim*" מנחת הביכורים pe care o aduceau de ziua asta și se numea "*Ştei halehem*" שתי הלחם (două pâini), fiind primul grâu care s-a adunat în anul acela. Bikurimurile astea puteau fi aduse din Şavuot până la Sucot. Acest nume al sărbătorii apare în pericopa Pinhas:

„Și în ziua celor dintâi roade, când aduceți o ofrandă nouă de mâncare lui Adonai, de Şavuot, să aveți o adunare sfântă, nici o muncă să nu faceți” (Numeri 28:26).

- **Hag Hakațir חג הקציר** (seceriș). Asta este perioada în care începe secerișul grâului după cum ne este scris în Exodul 23:16:

„Și sărbătoarea Secerișului, cele dintâi roade ale recoltelor tale, pe care le semeni pe câmp”

- **Ațeret** **עצרת**. Cuvântul acesta înseamnă și sfârșit și încheiere (de la rădăcina *ațar* עצר care înseamnă a se opri) și într-un fel se poate spune că este sfârșitul sărbătorii de Pesah. Țsta era numele sărbătorii folosit de Hazal după cum apare în Mișna, tractatul Roș Hașana 1:2,

Ritualuri, obiceiuri și tradiții ale sărbătorii

- Împodobirea casei cu verdeață. Împodobirea sinagogii și casei cu verdeață, în amintirea *bikurim* și grânelor care erau aduse drept ofrandă în Templu este un obicei foarte vechi. Din cauză că exista un loc unde se punea chiar un pom în sinagogă, Hagaon MiVilna (Lituania, sec. 18) și alții au încercat să desființeze obiceiul, pe motiv că s-ar putea confunda cu pomul de Crăciun. Totuși, obiceiul continuă să existe, cu podoabe de ramuri și frunze.
- Învățatul din Tora toată noaptea. Se obișnuiește să se învețe toată noaptea și asta se numește "*Tikun LeI Șavuot*" **תיקון ליל שבועות**. După tradiție, în noaptea dinaintea primirii Tora, Bnei Israel au dormit până târziu și nu s-au trezit, iar Moise a trebuit să vină și să-i trezească. Ca să nu se mai întâmple așa ceva, au hotărât să facă *Tikun* (învățătură) și să rămână trezi toată noaptea învățând Tora. În orice caz acest obicei și acest nume vine din cartea de „Zohar”.
- Citirea Megilat Rut. Este obicei ca în afară de citirea din Tora să se citească și Megilat Rut, despre Rut care este *Gioret* **גירת**, adică convertită la iudaism și este bunica lui David Hamelech. Importanța lecturii rezultă din faptul că povestea relatată în carte, plină de patetism, care dezvăluie curajul și spiritul de sacrificiu ale lui Rut, se petrece în perioada asta a anului. În diaspora, unde sărbătoarea durează două zile, Așkenazim obișnuiesc s-o citească în prima zi.
- Obiceiul de a mânca brânzeturi și miere. Este un obicei care datează de la sfârșitul Evului Mediu. În Halacha a fost o problemă cu acesta din cauza obiceiului că **אין שמחה אלא בבשר** *ein simcha ela babasar* adică „numai în carne este bucurie”. De aceea, mulți obișnuiesc să mănânce cel puțin o masă cu carne.

Ritualuri în rugăciune

- În prima zi se citește din Tora în pericopa Yitro (Exod), Maftir în Pinhas și haftara în Ezechiel. A doua zi din pericopa Ree (Deutoronom), Maftir la fel și haftara în Habakuk.
- Akdamut **אקדמות**. Așkenazim citesc la Șaharit înainte de citirea din Tora piutul Akdamut care este în aramaică și vorbește despre binecuvântările Toraei și ale studiului ei.
- A doua zi se spune Yizkor

Vom încheia subliniind rolul acestei sărbători în consolidarea unității de conștiință și identitate a poporului evreu, fiind vorba despre o zi în care poporul evreu i s-a întâmplat cel mai ilustru fapt care i se putea întâmpla: în ziua aceasta, poporul nostru i s-a dat Tora pe muntele Sinai și în același timp a fost ales dintre toate popoarele lumii de Kadoș Baruch Hu în calitate de „poporul Lui”, primind misiunea de a fi

ממלכת כהנים וגוי קדוש *mamlechet cohanim vegoi kadoș* „regalitate de cohanim și popor sfânt”.

Sefirat (numărătoarea) HaOmer și data sărbătorii de Șavuot **ספירת העומר** (partea a doua)

[anul 5779]

Cum se numără după Halacha

Sunt multe controverse despre felul cum trebuie făcută numerotarea. În Talmud, tractatul Menahot 66:a, ne spune marele Amora (înțelepții din perioada 200-500 e.n. care ne-au spus și învățat Tora Orală prin Talmud și Midrașim) Abayei (în jurul anului 300 e.n., șeful Yeșiva Pompedita, Babylon) că "este mițva să numărăm zile și este deasemenea mițva să numărăm săptămâni". El se bazează pe versetul din Tora, Exodul 23:15-16, care cere „să numărați șapte Șabatot, (adică săptămâni)”, după cum am văzut că aici Șabat înseamnă *săptămână* și „să numărați cincizeci de zile” תספרו חמשים יום. Cu alte cuvinte, în același verset suntem porunțiți să numărăm și săptămânile și zilele.

Au fost alți Amoraim și, mai târziu, alți înțelepți, care au propus să se numere ori numai zile ori numai săptămâni. Din cauză că mițva este scrisă în Tora la plural, *să numărați* וספרתם trebuie să numere fiecare dintre noi. Se stă în picioare când se numără, după versetul „de când se va începe rodul la seceriș” מהחל חרמש בקמה (Deutoronom 16:9), adică stând în picioare, deoarece cuvântul „kama” înseamnă nu numai punere, ci și stat (în picioare). Din cauză că de Erev (ajun) Șavuot se întârzie numerotarea ca să se îndeplinească mițva de „șapte Șabatot întregi” שבע שבתות תמימות, când *tmimot* înseamnă *întregi*, mulți numără înainte de rugăciunea Aleinu Leșabeah din Arvit (după cum scrie în Mișna Berura) dar sunt și dintre cei care o fac după, ba chiar la sfârșit (după cum scrie în Șulhan Aruch). Erev Șabat și Yom Tov se numără după Kiduș "ca să prelungim sfințenia zilei" קדושת היום. De Moțaei Șabat (ieșirea din Șabat) sau Iom Tov numărăm după Havdala" tot ca să întârziem consumarea zilei. Când ultimul Yom Tov este de Șabat numărăm înainte de Havdala.

Înainte de a număra se spune Birchat Hamițva, binecuvântarea:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר

Baruch Ata Adonai Elohenu Melech haolam așer kidšanu bemițvotav vețišanu al sefirat haOmer

Cu toate că este o mițva care se îndeplinește periodic, nu se spune Șehecheyanu în prima seară (ca la prima lumânare de Hanuca, de exemplu) din multe motive, cel mai important, poate, fiind acela că mițva asta nu este una de bucurie, ci o lamentare de doliu, pe în amintirea Templului care nu mai este:

וספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחורבן בית מאויינו

„În sefirat haOmer nu este nici o urmă de plăcere, ci doar tristețe și durere provocate de distrugerea Templului dorințelor noastre”

Fiecare tradiție de rugăciune are textul său, pe când marea controversă este într-un singur cuvânt. După varianta Așkenaz se spune:

היום שלושה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים בעומר

Haiom șloșa ușloșim yom șehem arbaa șavuot vahamișa yamim **ba**Omer

Astăzi (se împlinesc) 33 de zile, adică 4 săptămâni și 5 zile în Omer

Iar după varianta Sefarad (care este practică și în România) se spune:

היום שלושה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וחמישה ימים לעומר

Hayom şloşa uşloşim yom şehem arbaa şavuot vahamişa yamim **la**Omer

Astăzi (se împlinesc) 33 de zile, adică 4 săptămâni și 5 zile din Omer

Adică unul spune **ba**Omer și altul **la**Omer, două prepoziții care de obicei au același sens: la, în. Majoritatea celorlalți (Mizrahi, Yemen etc.) spun laOmer cu alte mici diferențe.

Obiceiuri de doliu în zilele de Omer

Când Templul mai exista, Sefirat HaOmer era mai mult un eveniment agricol. După distrugerea celui de al doilea Templu, perioada asta a căpătat o formă de doliu, în amintirea Templului și în amintirea celor 24,000 de elevi ai lui Rabi Akiva care au murit în perioada asta și exista pericolul ca Torau pe care ei o păstrau să se piardă, dacă Rabi Akiva nu îi învăța pe alți cinci elevi ai lui toată Toraua. Despre toate astea vom vorbi de Lag BaOmer. [Cele mai importante obiceiuri de doliu sunt:](#)

- În zilele astea nu se fac cununii, nu se taie părul și nu se bărbierește..
- Sunt dintre cei care nu ascultă muzică în zilele de Sefira.
- Erau dintre cei care nu lucrau în nopțile perioadei când se face numărarea.
- Așkenazim, care spun rugăciunea de Av Harahamim numai după citirea din Tora, dar nu o spun de Birchat Hahodeş, în perioada comemorării o spun și în zilele până atunci prohibite.

În afară de comemorarea morții elevilor lui Rabi Akiva, Așkenazim au adăugat încă câteva obiceiuri legate de comemorarea pogromurilor comise de Cruciați între Roş Hodeş Iyyar și Şavuot.

Sunt obiceiuri diferite care privesc încetarea doliului. Sunt unii care o fac în ajun, de Lag BaOmer, sunt alții care o fac la ieșirea din ziua asta, sunt alte categorii care continuă și după aceea, până la o anumită dată, cum ar fi Roş Hodeş Sivan sau cu trei zile înainte de Şavuot sau Erev Şavuot. Există și dintre cei care se tund tocmai de Roş Hodeş Iyyar.

Mai existau și alte obiceiuri fără legătură cu doliul, ca de exemplu: citirea din Tractatul Avot în Mişna la Așkenazim sau citirea în Megilat Şir Haşirim (Cântarea cântărilor) la Sefaradim.

Vom mai scrie un capitol despre obligația (miţva) femeilor de a număra Omerul.

Sefirat (numărătoarea) HaOmer și data sărbătorii de Şavuot ספירת העמר (partea întâi) [anul 5779]

Sefirat HaOmer este o mișcă dată în Tora pentru evrei. Trebuie numărată fiecare zi, începând cu a doua zi de Pesah, timp de 49 de zile, iar ziua a 50-a este sărbătoarea de Șavuot, care înseamnă *săptămâni*, adică cele 7 săptămâni pe care le numărăm. Perioada în care noi numărăm se numește perioada de Omer עומר, care înseamnă *o măsură de cantitate (de orz care se aducea la Templu)*.

Primul verset: "Să-ți numeri șapte săptămâni, de când se va începe punerea secerii în grâu, să începi să numeri șapte săptămâni" (Deutoronom 16:9).

Al doilea verset:

"Și de a doua zi după sărbătoare (*scris: Șabat*), de la ziua când ați adus Omerul (snopul după măsură) legănat, să vă numărați șapte săptămâni (*scris: Șabatot*), întregi să fie. Să numărați cincizeci de zile până la a doua zi după a șaptea săptămână (*scris: Șabat*) și să aduceți o nouă ofrandă Domnului". (Levitic 23:15-16).

Ce înseamnă "ziua de după Șabat" și data sărbătorii de Șavuot

Număratoarea începe din momentul în care se făcea în Templu jertfa de *Omer Hatnufa* (snopul legănat), care era a doua zi de Pesah sau "ziua de după Șabat," după cum este scris în Tora, adică în 16 Nisan. Din momentul în care se făcea jertfa asta în Templu se putea mânca din recolta nouă a anului. Ultima zi de numărare este 5 Sivan seara, adică *Erev* (ajun) al sărbătorii de Șavuot. Problema care apare acum este aceea că această dată nu mai este consemnată în scris în Tora, unde apare numai luna Sivan, astfel că este nevoie să numărăm zilele și săptămânile ca să putem ști ziua.

În primul rând trebuie să înțelegem ce înseamnă "a doua zi de Șabat" din versetul al doilea, reprodus mai sus, למחרת השבת. În timpul celui de al doilea Templu, grupul numit Saduchei (*Ṭedukim*) și cei numiți *Baitusim* (foarte apropiați de Saduchei, provenind și ei din familii de Cohanim), care negau existența Tora Orală și recunoșteau numai Tora scrisă, au înțeles că a doua zi după ziua de Șabat (a șaptea zi a săptămâni) este după Paște (câteodată este sărbătoarea înseși, dar de multe ori nu) și în nici un caz nu a doua zi după ziua de sărbătoare cum au înțeles Fariseii (*Prušim*) care au mers după Tora Orală, care spune că Șabat în acest verset înseamnă *Yom Tov*, zi de sărbătoare, adică prima zi de Pesah. Asta înseamnă că aici Șabat nu înseamnă a șaptea zi a săptămânii, ci înseamnă o zi de Șabat, de odihnă și nu de muncă, ca și în expresia despre Yom Kipur - *Șabat Șabaton* שבת שבתון (Levitic 23:32), care poate să cadă și în alte zile decât în a șaptea zi a săptămânii.

Controversa aceasta o întâlnim și în Talmud, tractatul Menahot 65:b. În discuție este respinsă ideea Saducheilor și acceptată cea a Fariseilor. Și așa reiese că sărbătoarea de Șavuot cade într-o dată fixă, 6 Sivan, doar ziua săptămânii se schimbă. În schimb, după ideea Saducheilor și Baitusimilor, Șavuot nu are o dată fixă, fiindcă număratoarea începe la date diferite, după cum cade Șabatul de Paște, dar fiindcă începeau număratoarea din prima duminică după Paște, o terminau întotdeauna duminică, dar la date diferite. Și așa procedează și creștinii cu sărbătoarea de Rusalii. Și astăzi mai există grupuri de evrei care numără așa, cum este, spre exemplu secta de Karaim, ai cărei adepți cred numai în Tanachul scris (adică Tora, Profeti și Scrieri). Ca să înțelegem mai bine problema asta, trebuie să știm că Hag HaȘavout nu are o dată scrisă în Tora, cu excepția specificării lunii, care este, în acest caz, luna a treia, adică Sivan. Data a fost stabilită prin numărarea celor 50 de zile.

În Talmud apare încă o controversă: dacă *Matan Tora* a căzut de 5, 6, sau de 7 Sivan. Problema s-a născut din

situația că, pe vremea aceea, spre deosebire de azi, numărul zilele lunilor nu era fix, numărul lor putând fi de 29 sau 30 de zile. În afară de asta Roș Hodeș se stabilea prin observarea lunii și nu era fixat. Astăzi numărul zilelor este riguros fixat, Nisan are întotdeauna 30 de zile și Iyyar are întotdeauna 29 de zile, așa că Șavuot cade întotdeauna de 6 Sivan.

Ce înseamnă "șapte Sabatot"

În versetul 16 este scris "a doua zi după al șaptelea Șabat", iar în versetul 15 scrie "șapte Șabatot". Și aici cuvântul Șabat este înțeles altfel decât la grupele amintite mai sus. De exemplu, marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania-Israel, sec.13) scrie în interpretarea lui la cartea VaYikra/Levitic: "Nu se poate ca în aceste două versete să interpretăm Șabat ca *lom Tov*, sărbătoare, cum am făcut mai înainte (în capitolul anterior), ci trebuie înțeles 'săptămână' după cum a tradus Onkelos (cel mai important traducător a Toraei în aramaică din secolul 1 e.n)". Cu alte cuvinte, în versetul 15, cuvântul Șabat apare de două ori: o dată înseamnă sărbătoare și a doua oară săptămână.

Semnificații ale numărătorii de Omer

Ca de obicei avem multe variante ale unor posibile semnificații. Vă dau numai câteva dintre ele:

- **Semnificații spirituale.** Numărătoarea semnifică o anumită evaluare a pregătirii spirituale pentru *Matan Tora*, Primirea Toraei la muntele Sinai, exprimând credința populară potrivit căreia evreii, când așteptau să primească Tora, erau încă impuri din punct de vedere spiritual, dar au reușit, în zilele astea, puțin câte puțin, să urce câte o treaptă, *madrega* מדרגה, zi de zi, ca să se apropie de ziua asta mare ceva mai purificați.
- **Semnificații agricole.** La începutul primăverii, adică de sărbătoarea de Pesah, începe secerișul orzului (Exod 9:31) din care se aduce *Minhat HaOmer*, adică ofranda de snop. De Șavuot începe secerișul grâului (Exod 34:22), care se coace mai încet și din primele lui roade (*bikurim* בכורים) se aducea o *Minha*, ofrandă nouă, *Minhat ștei halehem*, ofranda de două pâini, care se făcea *hameț* חמץ, adică din aluat dospit. Perioada dintre Pesah și Șavuot este percepută ca o trecere de la mâncarea simplă și mai grosolană, potrivită săracilor, la o mâncare mai rafinată, specifică claselor mijlocii și superioare. Perioada de Omer semnifică, deci, în esență, aspirația omenească de a mânca pâine de calitate superioară din recolta nouă a anului.
- **Mai sunt și alte multe semnificații agricole.** De exemplu, **iată una care este de ordin psihologic în context agricol:** Din cauza activităților agricole intense, exista pericolul ca oamenii să uite că vine sărbătoarea de Șavuot. Numărarea zilnică, făcută de fiecare separat, ne ferește de amnezie și ne amintește cu exactitate când va fi sărbătoarea de Șavuot.
- De aceeași factură mai era și frica țăranului ca recolta să fie nereușită, și de asta este legată și ziua de Lag (33) BaOmer. De ea ne vom ocupa în curând, atunci când ne vom apropia de data asta.

Simhat Tora - Sărbătoarea „Bucuria Torei”

שמחת תורה [anul 5780]

Simhat Tora este o sărbătoare, *moed* מועד, care se ține imediat de după Sucot, în Israel în a opta zi, adică de 22 Tișrei împreună cu sărbătoarea de Șmini Ațeret, iar în diaspora a doua zi, adică a noua zi de 23 Tișrei. În această zi noi sărbătorim terminarea citirii ciclului anual de pericope și începerea noului ciclu. În ziua aceasta noi citim ultima pericopă din cele 54 Vezot Habracha și începem primul capitol a primei pericope Bereșit.

Originea sărbătorii este foarte controversată. În orice caz ea nu apare deloc nici în Tora, nici în restul de Tanach, nici în Talmud. Sărbătoarea este amintită pentru prima oară într-unul din cele mai vechi Sidururi (carte de rugăciune) a lui Rav Amram Gaon din secolul al nouălea. Încă sărbătoarea avea tot felul de nume până în secolul 11 când în Spania întâlnim pentru prima oară numele de Simhat Tora pentru această sărbătoare. Originea sărbătorii este aproape sigur în Bavel (Babilon) unde ciclul de citire a Torei era de un an. În Israel ciclul era de trei ani. De acolo din Bavel s-a răspândit în toată lumea. Însă bucuria și veselia pe care le purtăm când terminăm de citit din Tora sau terminăm de învățat o carte apare deja în midraș. Midraș Șir Hașirim Raba 1:9 explică versetul 15 din 1Regicap. 3 „Și Solomon s-a trezit și iată a fost un vis. Și a venit la Ierusalim și a stat în fața Aron Brit Adonai (chivotul legământului) Domnului și a adus arderi-de-tot și jertfe de pace și a făcut un ospăț tuturor slujitorilor săi” în felul următor: „Rabi El'azar a spus: de aici (învățăm) că facem un ospăț la terminarea Torei”. Astăzi cea mai mare parte a veseliei și sărbătorii este dansul cu cărțile (sulurile) de Tora în brațe. În afară de asta se organizează și mese festive.

Citirea din Tora

Se citește din Tora ultima pericopă cu care se termină cartea de Tora și anume Vezot Hatora. Aceasta este singura sărbătoare în care se citește o pericopă și este singura pericopă care se citește de o sărbătoare care, și ea este singura în care sunt chemați 7 „olim” care citesc. Adevărul este că toată obștia este chemată la Tora chiar și copii într-un singur grup. Ultimul care este chemat să încheie citirea Torei în anul respectiv se numește *Hatan Tora* חתן תורה (mirele Torei), aceasta fiind o cinste deosebită. Imediat după aceea, fără nici o întrerupere este chemat încă un „ole” care se numește *Hatan Bereșit* חתן בראשית (mirele de Bereșit/Geneza) care citește prima parte a primei pericope, Bereșit, încă o cinste deosebită. Asta ne arată continuitatea vieții și neoprirea ciclurilor de citire și învățatură nici măcar pentru o clipă.

Hakafot הקפות (Circuituri)

Apogeul sărbătorii este momentul în care sunt scoase toate cărțile de Tora din dulap și sunt duse pe brațe în

circuite în jurul podiumului (bima). Se fac 7 circuite cântând și dansând când la fiecare circuit sulurile trec de al un participant la altul. Acest ritual este destul de nou datând probabil din secolul 15. Acest ritual se face în seara de sărbătoare spre sfârșitul rugăciunii de Arvit și dimineața la Șaharit înainte sau după citirea din Tora. Unul dintre participanți merge înainte și citește rugăciuni și piyutim (cântece religioase) și după fiecare circuit se cântă și se dansează.

În Israel la ieșirea din sărbătoare (exact când ea începe în diaspora) se organizează *Hakafot Șniyot* הקפות שניות (Circuite secunde) și se dansează cu suluri și în afara sinagogilor, pe străzi.

Este frumos că terminăm sărbătorile de toamnă și zilele de căință și iertare cu atâta veselie și bucurie și la fel terminăm citirea cărții de Tora și reînceperea ei cu și mai multă veselie.

Vei fii numai vesel *vehayita ach sameah* והיית אך שמח

Hag Sameah חג שמח

Șiv'a asar (17) BeTamuz [anul 5779]

17 Tamuz este data unuia din cele patru posturi care au fost stabilite în memoria distrugerii celor două Temple (am vorbit despre ele în articolul despre 10 BeTevet). În ziua aceasta a fost distrus parțial zidul Ierusalimului soldată cu o breșă care a favorizat asediul orașului, cu câteva săptămâni înaintea distrugerii celui de al doilea templu (asediul pe primul Templu a început din luna Nisan). Despre data spargerii zidului în perioada primului templu ne spune Tanachul (Ieremia 39:2 și 52:7) și Talmud Bavli că s-a întâmplat de 9 Tamuz, dar în Talmud Yerușalmi (Taanit 4:5) este scris că și la primul templu zidul a căzut de 17 Tamuz, dar din cauza situației grele au greșit numerotarea.

Postul de 17 Tamuz se numește și "Postul lunii a patra" צום הרביעי *țom harevi'i*, luna Tamuz fiind a patra lună după sistemul biblic evreiesc. Postul începe din zorii zilei și se termină cu ieșirea stelelor. În ziua aceasta încep „cele trei săptămâni” ימי בין המצרים *iemei bein hametarim*, care durează până la Tiș'a BeAv și în care se țin obiceiuri de doliu care se aspresc din zi în zi, cu cât ne apropiem de Tiș'a BeAv. Doliul crește în severitate de la Roș Hodeș Av, apoi și mai mult de la începutul săptămânii în care cade Tiș'a BeAv și apoi de Erev Tiș'a BeAv după miezul nopții și, în sfârșit, de Tiș'a BeAv, care este cel mai sever.

Hazal ne spun în Mișna, tratatul Taanit 4:6, că cinci dezastre au lovit poporul în această zi:

1. Spargerea tablelor הלוחות נשתברו *ništavru haluhot*. Pe 16 Tamuz a venit poporul la Aaron cerându-i să schimbe conducătorul, adică pe Moșe, care, după socoteala lor, trebuia deja să coboare de pe munte. Aaron a amânat decizia pe a doua zi, pe 17 Tamuz, când răzvrătiții au construit vițelul de aur și, în aceeași zi, a coborât Moise de pe muntele Sinai și a spart tablele.

2. Anularea jertfei perpetue . ביטול קרבן התמיד *bitul korban hatamid*. În Templu erau sacrificați zilnic câte un miel dimineața și unul seara. Cohanimii au continuat să aducă jertfele și în timpul asediului Ierusalaimului, dar acest lucru până la o anumită dată care, probabil, era 17 Tamuz, când au decis să anuleze aducerea jertfelor, după cum relatează marele istoric evreu al epocii, Josephus Flavius.
3. Breșa creată în zidurile Ierusalaimului, ca urmare a asediului ordonat de Titus. În anul 70 e.n., Titus, comandantul suprem al forțelor romane, a ordonat spargerea zidurilor Ierusalaimului. Asediul romanilor asupra Ierusalaimului a început în același an, în luna Nisan, și a durat trei luni până în luna Tamuz. După încă trei săptămâni, Ierusalaimul a fost cucerit și distrus în totalitate. Despre spargerea zidurilor primului Templu se relatează în Talmud, tratatul Ta'anit 28:b și în Tanach la Ieremia 39:2 că data a fost 9 Tamuz. În acest caz asediul asupra orașului a durat cu mult mai mult, un an și jumătate începând de la 10 Tevet anul anterior (588 î.e.n., iar distrugerea Templului de 9 Av 587 î.e.n.). Din cauză că distrugerea celui de al doilea Templu este văzut ca un eveniment de mai mare gravitate, s-a stabilit o singură dată pentru comemorarea ambelor evenimente, 17 Tamuz. Și după Talmud Ierusalimi (Ta'anit 4:5) ambele date au fost 17 Tamuz.
4. Arderea Torei de Apostomus. Arderea cărților evreilor (Tora, Talmud etc.) n-a început doar în Evul Mediu prin ordine papale sau alte forțe răuvoitoare și nu doar în perioada naziștilor în Germania, ci cu mult înainte. Avem câteva povești despre arderea unor cărți de Tora din perioada celui de al doilea Templu și fiecare poate fi identificat ca Apostomus. Una este în cartea Hașmonaim1 cap.1:56 despre Antiochus Epifanes care au găsit un sul de Tora, pe care l-au rupt și l-au ars. Se crede că numele Antiochus s-a încurcat în ebraică și a devenit Apostomus. Altă poveste ne spune Josephus Flavius despre un soldat roman care a găsit un sul de Tora pe l-a rupt și l-a ars. Și în Talmud Ierusalimi, amintit mai sus, ne este descris acest eveniment.
5. „A pus o statuie în Templu”. Și aici este o problemă de identificare a perioadei. Sunt dintre cei care spun că s-a întâmplat pe vremea celui de al doilea Templu cu aluzie la introducerea statuii lui Zeus în Templu de către Antiochus. Există și posibilitatea să fie vorba de introducerea statuii lui Jupiter în Templu de către oamenii lui Hadrian. Dar după Talmud Ierusalimi (Taanit 4:5) este vorba de sute de ani mai devreme și anume statuia pe care a pus-o regele Manase din Iuda în Templu (2Cronici , 33:7).

Tradiții, ritualuri legate de acest post

Este un post care ține de dimineața până seara. Se acceptă foarte multe facilități, cum ar fi cele acordate bolnavilor și femeilor însărcinate. Sunt permise, de asemenea, spălatul și purtarea sandalelor. Sunt și câteva adăugări la rugăciuni.

Dacă postul cade de Șabat, cum este anul acesta, se amână pe duminică, ca, de altfel, toate posturile în afară de Iom Kipur.

„Cele trei săptămâni de strâmtorare” ימי בין המצרים *iemei bein hamețarim*

Cele 21 de zile între 17 Tamuz și 9 Av se numesc „zilele între strâmtorări” pe baza versetului din Plângeri 1:3: „Toți următorii lui l-au ajuns între strâmtorări”.

Începând cu această zi severitatea doliului ținut în cele trei săptămâni, între 17 Tamuz și Tiș'a BeAv, crește. Astfel, spre exemplu, începând din 17 Tamuz (Așkenazim) nu se mai mănâncă carne sau pui, nu se bea vin (în afară de Șabat), nu se fac sărbătoriri, nu se țin nunți și nu se permite tunsul. Nu se pun haine noi și nu se mănâncă fructe proaspete. Nu se spune binecuvântarea „șehechyanu” שהחיינו decât dacă este o bucurie ca Brit Mila sau Pidyon Haben și bineînțeles de Șabat.

Şmini aţeret - שמני עצרת Asemănări și deosebiri cu celelalte sărbători [anul 5779]

Şmini aţeret este o sărbătoare din Tora care cade de 22 Tişrei, care este a doua zi după a şaptea și ultima zi de Sucot. Ea vine imediat după Sucot, dar nu-i aparține, ci este o sărbătoare aparte, fiind un lom Tov.

În Ereţ Israel se ține în aceeași zi și Simhat Tora și din cauza asta acolo ăsta e numele popular al acestei zile și nu Şmini Aţeret, dar fiecare dintre ele este o sărbătoare diferită. Şmini Aţeret, după cum am spus este o sărbătoare din Tora, iar Simhat Tora nu este nici în Tora nici în Mişna sau Talmud ci de mult mai târziu, de pe vremea Gheonim (aprox. 600-1000 e.n.). În diaspora, unde există și o a doua zi de sărbători majore "yom tov şeni şel Galuyot", ele se sărbătoresc separat. Ziua care este după Sucot este Şmini Aţeret și cea de a doua zi este Simhat Tora.

Sursa din Tora a sărbătorii de Şmini Aţeret poate fi găsită în cartea Numeri 29, imediat după regulile de Sucot:

"În ziua a opta veți avea o adunare, nu veți face nici un fel de muncă. Veți aduce ca ardere de tot o jertfă prin foc, de un miros plăcut Domnului: un vițel, un berbec și șapte miei de un an fără imperfecțiuni. Împreună cu darul lor de mâncare și jertfele lor de băutură să aduceți și un țap de jertfă de ispășire, în afară de arderea darurilor lor" (versete 35-38).

Care este principala semnificație a acestei sărbători?

Cuvântul aţeret עצרת înseamnă în ebraică adunare, în special pentru rugăciune și sacrificii. În zi de aţeret munca era interzisă. Și a șaptea zi de Pesah se numește în Tora aţeret (Deutoronomul 16:8) și sărbătoarea de Şavuot este numită de Hazal aţeret. Spre deosebire de alte sărbători în care se subliniază minunile care s-au întâmplat poporului evreu, de Şmini Aţeret nu amintim nici un eveniment, ci ne bucurăm că Îl avem pe Kadoş Baruch Hu, după cum este scris în midraşul Yalkut Şim'oni.

Un lucru important care trebuie menționat este că, pe lângă semnificația religioasă a sărbătorii, putem vorbi și despre o semnificație agricolă, Sucot numindu-se și „Sărbătoarea adunării” (desigur, evocând culesul recoltelor și fructelor) חג האסיף (Exod 23:16). Asta este perioada în care încep ploile în Ereţ Israel și din cauza asta noi spunem de Şmini Aţeret rugăciunea de ploaie תפילת הגשם, în care este menționat sezonul de ploi și adresată rugămintea pentru un an îmbelșugat în ploi. În afară de asta, începem să amintim ploile și în rugăciunea de Amida în care începem să spunem "Maşiv haruah umorid hageşem" („Tu faci să sufle vântul și să cadă ploaia”). În perioada celui de al doilea Templu erau și alte evenimente legate de apă: Nisuch Hamayim („Stropirea altarului”), Simhat Bet

Haşoeva și se spuneau Hoşaanot.

O altă semnificație interesantă poate fi desprinsă din Talmud, tractatul Suca 55:2, în care ni se spune că Şmini Aţeret înfăptuiește o legătură specială între poporul Israel și Hakadoş Baruch Hu, în timp în ce zilele de Sucot au mai mult semnificații universale. După Hazal, asta ne explică faptul că de Sucot se jertfeau în Templu 70 de viţei (reprezentând cele 70 de naţiuni), iar de Şmini Aţeret noi jertfim doar un singur viţel echivalent numai cu poporul evreu.

Regulile sărbătorii

Din Tora aflăm despre interdicția de a munci pe parcursul sărbătorii, cu excepția activității de preparare a bucatelor (gătit), ca și în alte zile de Iom Tov.

פז"ר קש"ב PZR KŞV

Iată în continuare, prezentate pe scurt, cele 6 reguli pe care ni le enumeră Talmudul și care au semnul de abreviație PZR KŞV (prima literă a fiecăruia):

- Payis פיס, adică „sorti”. În ziua aceasta se trăgea la sorti ordinea jertfelor de Yom Tov între cele 24 de rânduri de Cohanim. De Sucot nu se trăgea la sorti.
- Zman זמן, adică Bircat Hazman, „binecuvântarea timpului”, pe care noi o cunoaștem ca „ Bircat Şehecheyanu”, , care se spune de sărbători ca prima zi de Sucot, dar nu în restul zilelor. Cu toate acestea ea se spune și de Şmini Aţeret.
- Regel רגל, adică cele trei sărbători în care evreii se „urcau” la Templu (Pesah, Şavuot, Sucot). Sunt multe explicații privind semnificația cuvântului acesta aici.
- Korban קרבן, adică jertfă, ofrandă, acestea fiind diferite de Şmini Aţeret față de cele jertfite de Sucot, numărul lor fiind diferit.
- Şir שיר, adică cântec. În Templu Leviimii cântau în fiecare zi de Sucot Psalmi, în care este vorba despre donații și daruri pentru săraci. Spre deosebire de aceste zile, de Şmini Aţeret în care ei cântau „Lamenateah al haşminit” (Psalm 12). Dacă sărbătoarea cădea de Şabat nu se spunea, ci, ca de obicei, „Mizmor şir leyom haşabat” (Psalm 92).
- Bracha ברכה, adică „binecuvântare”. Și aici apare o controversă între comentatori despre ce fel de bracha este vorba. Raşi și elevii lui spun că este Bircat Hamelech, binecuvântarea regelui care apare în Tosefta. Rabenu Tam (nepot a lui Raşi, secolul 12 e.n.) spune că este vorba despre Bircat Hamazon, binecuvântarea de după masă, în care este amintit Şmini Aţeret.

Sucot - Cartea Ecclesiastul קהלת Kohelet [anul 5781]

De [Șabat hol-hamoed Sucot](#) (zilele între prima zi de sărbătoare și ultime zi a ei) [se citește în rugăciunea de Șaharit cartea Kohelet/Eclesiastul](#), care în Biblia ebraică se află în partea de Scrieri, Ktuvim, fiind unul dintre cele cinci sulari. În Biblia creștină cartea se află în porțiunea de „Cărți poetice, de înțelepciune”. Eclesiastul este probabil una dintre poreclele lui Șlomo Hamelech (regele Salomon). Numele în limba română este o transcripție din numele grecesc Ἐκκλησιαστής (Ecclesiastes) care provine din traducerea grecească din Septuaginta. Cuvântul derivă de la cuvântul în limba greacă *ekklesia* care înseamnă „adunare”. Ea este o traducere din ebraică, Kohelet קהלת, numele autorului, care provine de la cuvântul ebraic *kahal* קהל, public, adunare. Înțelepții susțin că este vorba despre ritualul de *hakhel* הקהל, adunare a poporului pentru sărbătoare.

Această carte este atribuită regelui Salomon după cele scrise în primul verset al cărții în care scrie că autorul este Kohelet Ben David, adică Kohelet, fiul lui David. Noi știm că Solomon a scris trei cărți din cele 24 din Tanach: Șir Hașirim, Mișlei și Kohelet, adică Cântarea Cântărilor, Proverbe și Eclesiastul. Problema este că fiecare din cele trei este foarte diferită de celelalte două, atât în limbaj cât și în stil literar, parcă nu ar fi același autor. Aici înțelepții ne spun în Midraș Șir Hașirim Raba și în midrașul Kohelet Raba că Șlomo a scris fiecare carte într-o altă perioadă a vieții lui. Când era tânăr a scris poezii de dragoste – Cântarea Cântărilor, când s-a maturizat a scris cărți de înțelepciune - Proverbe „Când înțelepciunea va intra în inima ta” (Proverbe cap.2), iar când a ajuns la bătrânețe a privit lumea și a spus „Totul este deșertăciune” (Eclesiastul 1:2), adică totul este zadarnic sub soare. După Talmud, cartea a fost transmisă de Salomon oral și numai pe vremea regelui Hizkiyahu, 200 de ani după Solomon, cartea a fost redactată în scris.

Această idee de inutilitate în viață, exprimată în limba ebraică prin cuvântul *hevel* הבל (deșertăciune, nulitate) nu este concluzia cărții după cum pare a fi, ci este chiar problema cu care noi ne confruntăm: dacă toate faptele omului sunt temporare și trecătoare, nu ne mai rămâne decât să ne întrebăm „Ce folos are omul cu toată truda lui cu care se trudește sub soare?” (Eclesiastul 1:3). Aceasta este problema cu care se confruntă Kohelet de-a lungul întregii cărți. Problema se complică și mai mult fiindcă omul de-a lungul vieții lui se confruntă și cu o problemă de ciclul continuu al vieții, ciclu care ne stârpește de posibilitatea de înnoire: „Generație trece și generație vine dar pământul rămâne pentru totdeauna” (1:4). Una dintre învățămintele care pot fi trase de la aceasta situație este de a intra în depresie și disperare. Din capitolele 1-2 se poate deduce această concluzie. Pe de altă parte, Kohelet analizează această problemă de *hevel* cu ajutorul câtorva unelte. Prima este înțelepciunea pe care a obținut-o în viață, iar a doua este experiența lui de o viață care se încheie în plăcerile vieții, cum ar fi case frumoase, petreceri, bani și aur. Cu ambele unelte ajunge la aceeași concluzie „Totul este deșertăciune și goană după vânt” (1:14); „Deci bucură-te de plăcere. Dar iată, aceasta de asemenea este deșertăciune” (2:1). Concluzia este „Toate nu au nici un avantaj sub soare” (2:11).

Kohelet se întreabă în continuare dacă oare este vreo cale de a ieși din această stare de depresie și frustrare? Printre altele, după ce renunță aproape de tot la unealta de înțelepciune el încearcă să rezolve această problemă cu ajutorul termenului de *yitron* יטרון, adică [avantaj](#) care poate fi tradus și beneficiu, privilegiu, preponderență, folos și chiar suprație. După ce în cap. 2:11 el spune că nimic nu are avantaj, el începe să caute dacă găsește în ceva vreun folos? Dacă la începutul cărții el își pune întrebarea „Ce avantaj/folos are omul din toată truda lui cu care se trudește sub soare?” (1:3). În continuare el susține „Apoi am privit la toate lucrurile pe care mâinile mele le-au lucrat și la truda cu care m-am trudit ca să le fac; și iată, totul este deșertăciune și goană după vânt și nu am avut nici un avantaj/folos sub soare” (2:11). Iar el spune chiar mai mult decât asta „Omul nu este superior animalelor” (3:19) și chiar „stăpânul limbii (cel care are limbă) nu are nici un avantaj/folos” (10:11). Tot ceea ce-i

rămâne este un mic avantaj la înțelepciune: "Și am văzut eu că înțelepciunea are avantaj asupra prostiei, așa cum lumina are avantaj asupra întunericului" (2:13), „avantajul/folosul cunoștinței înțelepciunii va da viață la cei care o au” (7:12). Oare există un avantaj absolut pe care îl putem asuma?

Un singur verset cam încâlcit ne prezintă un fel de avantaj/folos care poate fi o posibilă soluție pentru descifrarea ei: „Avantajul/folosul pământului este în **tot**; el, regele, prelucrează pământul” (5:9). Bineînțeles că la așa un verset greu sunt extrem de multe comentarii. Marele comentator Even Ezra (Spania, sec. 12) spune că avantajul în acest verset este marea valoare pe care o pot obține oamenii de la prelucrarea pământului. Cartea de cabala Zohar ne dă cu totul altă interpretare. Zoharul pornește de la cuvântul **tot**, *kol* כול, pe care ni-l explică reprezentând lumea de sus, ceea din care provin sufletele. Cu alte cuvinte acesta reprezintă lumea care se află peste realitatea noastră. Totul în această lume a noastră provine din „**tot**”, din lumea de sus. În a doua parte a versetului este vorba despre calea prin care omul poate să procure pe lumea asta avantajul care se află în „**tot**”, în lumea superioară. Calea este felul în care omul va lucra astfel ca regele, adică Hakadoș Baruch Hu, ne va putea răspunde. Cu alte cuvinte să vină la câmpie și să o binecuvânteze, ceea ce reprezintă acțiunile și munca omului. Omul care va acționa pe câmpie știind că nu numai el se află acolo, ci și regele este acolo, omul care va ști să facă legătura între cele două, el este acela care va primi binecuvântarea Domnului. Omul care știe să-și îmbine munca, truda cu „**tot**”, cu lumea superioară, regele îi va răspunde. Această conectare dăruiește acest avantajul pe care Kohelet îl caută cu disperare în această carte.

Trebuie menționat că pe lângă alte cuvinte care se repetă în această carte de multe ori, cum este *yitron* יטרון, **avantaj** sau *hevel* הבל, **deșertăciune** sau *tahat hașemeș* תחת השמש **sub soare**, cuvântul care se repetă de mai mult de 150 de ori este cuvântul *kol* כול, **tot**. Aproape în toate cazurile se poate renunța la cuvânt fiind un adjectiv de întărire. Pe de altă parte, poate fi înțeles și după comentariul din cartea de Zohar, ca lumea superioară.

Kohelet spune că alegerea depinde de fiecare dintre noi. Unii vor să-și umple lumea cu **tot** al lor particular, pe când alții pot alege **tot**-ul de sus, **avantajul** din legătura cu **tot**, adică cu lumea superioară, cea a regelui, a lui Kadoș Baruch Hu.

Într-adevăr la sfârșitul cărții el ajunge la concluzia cu care a început cartea: „Deșertăciunea deșertăciunilor, spune Kohelet, totul este deșertăciune” (12:8). Însă pe de altă parte în continuare el ajunge și la cea de a doua concluzie: „Ultimul cuvânt, cu toții să-l ascultăm pe Hakadoș Baruch Hu, să te temi (să crezi) și să păzești poruncile lui că acesta este tot omul” (12:13).

Kohelet și sărbătoarea de Sucot

La prima vedere alegerea de a citi această carte tocmai de Sucot pare ciudată. Tocmai în cea mai veselă sărbătoare în care noi suntem porunciți să fim veseli prin poruncă (oare este posibil așa ceva?), se citește cea mai deprimantă carte din tot Tanachul, o carte care în capitolul 2 ajunge la puncte culminante de depresie și deprimare: „Și am urât toată truda mea cu care m-am muncit sub soare, pentru că trebuie s-o las omului care va fi după mine” (2:18).

Pe de altă parte sunt foarte multe motive pentru care înțelepții au ales această carte să fie citită de Sucot. În primul rând, toată cartea se rotește în jurul ideii că totul în viață este provizoriu, totul este temporar. Aceasta este și ideea principală a sărbătoririi de Sucot, în care noi suntem porunciți să punem tot ce avem permanent la o parte și să simțim pe pielea noastră temporaritatea. La fel și Kohelet ne învață că totul în viață este temporar și toată truda omului ca și tot ce acumulează dea lungul anilor le va lăsa altora, adică totul a fost în zadar.

Doar credința în Kadoș Baruch Hu și îndeplinirea poruncilor sale rămân pe vecie și ne îndrumă să fim mai buni. Așa vom pute să fim veseli prin poruncă chiar dacă situația pare disperată.

Chiar și Kohelet ne îndeamnă să fim veseli: „Pentru că inima mea s-a bucurat de toată truda mea și aceasta a fost partea mea din toată truda mea” (2:10).